

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 30. november 2000 šte. 48 (3094) • letnik 55 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Danes nova levosredinska vlada v Sloveniji

Potem ko so ves teden pred pristojnimi odbori v državnem zboru svoje programe predstavljali kandidati za ministre v novi vladi dr. Janeza Drnovška, naj bi danes, v četrtek popoldne, slovenski parlament že izvolil novo vlado. Poslanci LDS, ZLDS, DeSUS, SLS/SKD so kljub zapletom pri sestavi imen izjavili, da bodo predlagali naslednje kandidate oz. ministre:

Rado Bohinc – ministrstvo za notranje zadeve, Dimitrij Rupel za zunanje zadeve, Tone Rop za finančno ministrstvo, Franci But za kmetijstvo, Dušan Keber za zdravstvo, Vlado Dimoski za delo in socialne zadeve, Janez Kopač za okolje in prostor, Lucija Čok za šolstvo, Tea Petrin za gospodarstvo, Andreja Rihter za kulturo in Igor Bavčar za evropske zadeve. V skladu z novelo zakona o vladi je mogoče pričakovati, da bo seznam članov nove vlade še dopolnjen in sicer z ministrom za informacijsko družbo (Pavle Gantar) ter ministrom brez listnice kot koordinatorjem finančnih in gospodarskih resorjev (Mitja Gaspari).

Imena niso presenetila, saj so o njih govorili in jih v koaliciji usklajevali že dlje časa. Poslanci bodo o ministrskih kandidatih glasovali javno in bodo izvoljeni, če bodo dobili večino glasov navzočih poslancev.

Ministri oz. nova vlada bodo imenovani po starem zakonu. Zakaj? 24-letni študent je namreč konec tedna vložil pobudo za zahtevo po razpisu zakonodajnega referenduma o spremembah zakona o vladi. To praktično pomeni, da mandat

Janez Drnovšek ni mogel predlagati imen oz. kandidatov za ministre po novem zakonu, ki je predvidel združitev nekaterih resorjev oz. manj ministrstev. Kaj hudega se ob tem ne more zgoditi, saj je dr. Drnovšek že napovedal, da bosta ministrici za gospodarsko dejavnost in kulturo pač do uveljavitve novega za-

kona vodili tudi še neukinjena ministrstva. Sama pobuda oz. »nagajanje« mandatarju je mogoče razumeti zgolj kot politiko desnice, ki je na nedavnih volitvah doživela poraz. V interesu države je zagotovo, da bo vlada čimprej sestavljena in ne da se iščejo vse mogoči načini, ki blokirajo njeno imenovanje. A. K.

Na sedežu Zveze slovenskih organizacij se je prejšnji teden predstavil novi ambasador Republike Avstrije v Ljubljani dr. Ferdinand Mayrhofer-Grünbühel, ki bo v tej funkciji od 1. januarja 2001. Na sliki v sredini med dr. Sturmom, predsednikom ZSO, ter dr. Smrtnikom, šefom protokola pri deželni vladi. Novemu veleposlaniku ob imenovanju iskreno čestitamo!

PREBLISK

Predvsem politiki so drugačnega mnenja. Obljube so ponavadi legitimno sredstvo v volilnem boju ali pa zato, da se lahko ob raznih pogovorih, konferencah in pogajanjih (posebno še, če je v bližini mednarodni tisk) pohvalijo s pozitivnimi zaključki in podobno. Kako je z uresničitvijo obljub, je druga stvar. Saj smo vendar vsi tako pozitivni! Kaj še jamrate, a nismo bili lepo prijazni z vami?

Drži, vseh politikov ne smemo metati v en koš. Vidimo in zapomnimo si ponavadi le tiste, ki delajo, ko da bi bili skregani s pametjo ali pa so se preobjedli govejega mesa. V manjšinski politiki lahko o tem pripovedujemo

nekaj dni zaporedoma, pa pojdemo danes na drug primer.

SPÖ ni soglašala z deželnim proračunom. Kaj naredi deželni glavar? Zagrozi, da bo občitno skrčil proračun za socialne zadeve, ki ga upravlja socialisti. In FPÖ nič ne briga, da je ta budget name-

njen prebivalstvu, da bo »der kleine Mann«, pa tudi kakšna majhna ženska zaradi tega lahko prišla v škripce. Kajti politiki – tako od SPÖ kot od FPÖ – bodo še vedno spravili skupaj tisti denar za zdravje. Drugi pa ... To je glavarjeva skrb za »ta male«.

S. W.

Obljuba dela dolg

SPD TRTA VABI NA

predstavitve zgoščenke
moškega zbora SPD »Trta«

»Moja ljubezen«

(pesmi Pavleta Kernjaka)

v soboto, 9. decembra
2000, ob 20. uri
v kulturni dom v Pliberku

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
GLASBENO GLEDALIŠČE GABRIEL
vabita na literarno-glasbeni večer

»Dekletom« in »Sonetni venec«

v petek, 1. decembra 2000,
ob 19.30
v Musilovo hišo v Celovcu

Erotična poezija
in Sonetni venec

Izvajata:
Jožef Ropoša
in Magda Kropiunig

Pripovedovalec:
Polde Bibič

Glasba:
Gabriel Lipuš, Günter Lenart

Okrajni šolski svet v Beljaku o ravnateljih

Pretekli teden je okrajni šolski svet za okraj Beljak dežela obravnaval vprašanje predloga za imenovanje ravnateljev v dveh ljudskih šolah, ki spadata pod veljavnostno območje dvojezič-

nega šolstva, Loče in Diča vas. Že prej je deželni glavar dr. Haider na podlagi hearinga na teh dveh šolah imenoval provizorična ravnatelja, ki oba nista imela dvojezične kvalifikacije.

Okrajni svetniki s strani ÖVP in FPÖ so pretekli teden z večino izglasovali predlog, ki ni upošteval dvojezične kvalifikacije. In sicer za Dičo vas: 1. Kunovianek Johanna 2. Mag. Trodt Johanna in 3. Schönberg Miran ter za Loče: 1. Mag. Trodt Johanna, 2. Wrolich Erika in 3. Kunivianek Johanna. Okrajni svetniki s strani SPÖ so predlagali alternativne kandidate, ki imajo dvojezično kvalifikacijo in sicer za Dičo vas gospoda Schöndorferja Milana in za Loče gospo Wrolich Eriko.

Predsednik ZSO dr. Sturm je za SV dejal, da »ta odločitev nasprotuje manjšinskemu šolskemu zakonu in da bo ZSO vprašanje kvalifikacije ravnateljev vnesla v razpravo v ekspertni komisiji na Dunaju. Poleg tega bo ZSO nudila prizadejim učiteljem – v primeru, da bo deželni glavar sledil predlogu okrajnega šolskega sveta – vso pravno pomoč, če bi se želeli pritožiti pri ustreznih vrhovnih sodiščih«.

SPD BILKA vabi na
premiero kriminalke
Agathe Christie

»DESET ZAMORČKOV«

režija: Bernarda Gašperčič

v petek, 1. 12. 2000, ob 19.30
pri Miklavžu v Bilčovsu

Nastopa domača igralska
skupina Prisrčno vabljeni!

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA
VPRAŠANJA LJUBLJANA
UNIVERZA CELOVEC, INŠTITUT
vabita na
predstavitve projekta

»Medetnični odnosi in etnična identiteta«

na primeru občine
Železna Kapla

v četrtek, 30. novembra
2000, ob 18. uri
v Celovcu na univerzi, semi-
narski prostor i-144

Prisrčno vabljeni!

Franc Kukovica je v SV z dne 16. novembra 2000 nakazal svoje gledanje glede reforme šolskega vprašanja, ki je nastalo zaradi odločitve ustavnega sodišča v zadevi četrtega razreda. V svojem prispevku Kukovica v bistvu zelo pesimistično ocenjuje situacijo in pride do zaključka, da do »za nas sprejemljivega rezultata ne more priti«.

Tu se seveda zastavlja vprašanje, zakaj je potem sploh privolil v to, da v komisiji zastopa interese Strokovnega pedagoškega združenja? Če je vse že zgubljeno, potem se namreč ni treba pogajati.

Kukovica ima seveda svoje izkušnje, kljub temu se mi zdi jo njegove more ali travme slab spremljevalec za delo v strokovni komisiji.

Osrednje organizacije koroških Slovencev so zahtevale komisijo na zveznem nivoju, v kateri naj se na strokovnem nivoju razčistijo vsa vprašanja, ki so v povezavi z uresničitvijo odločitve ustavnega sodišča. Dokončna rešitev mora biti sprejeta v konsenzu s predstavniki slovenske narodne skupnosti. To so sprejele deželnozborske stranke in to je sklenila deželna vlada. Iz tega izhajamo in zaen-

KOMENTAR

Dr. Marjan Sturm

krat nimamo razloga, da bi dvomili v verodostojnost sklepa deželnega zbora.

Na intervencijo obeh osrednjih organizacij je Strokovno pedagoško združenje dobilo dve mesti v komisiji. To smo storili zaradi tega, ker hočemo

Zato v komisiji od predstavnikov Strokovnega pedagoškega združenja pričakujemo čim bolj kakovosten strokovni input.

Kdor namreč gre v pogajanja z mentaliteto, da »do za nas sprejemljivega rezultata ne more priti«, ta najbrž ne more biti uspešen pogajalec.

Osrednje organizacije si torej od Strokovnega pedagoškega

Do smrti prestrašen je tudi umrl!

imeti v komisiji predvsem strokovnjake, ki bodo v razprave vnesli svoja strokovna mnenja. Nismo se zavzeli za predstavnike strokovnega združenja, da bi tam politizirali. To pričakujemo od nekaterih, ki jih je ministrstvo tudi imenovalo, kar pa ne pomeni, da moramo na »eno politizacijo« odgovoriti z »drugo politizacijo«.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev se bosta zavzeli za strokovno rešitev šolskega vprašanja. Za to potrebujemo strokovnjake in ne »političnih ali narodnopolitičnih učiteljev«. Gre za vprašanje učinkovitega dvojezičnega pouka in učinkovito izobraženih dvojezičnih učiteljev.

ga združenja oziroma njenih predstavnikov pričakujejo vsebinske in strokovne argumente za izboljšanje dvojezičnega pouka na južnem Koroškem. Nič več in nič manj.

Zato so vse insinuacije o morebitnih »zarotah« popolnoma nepotrebne in neutemeljene in po vrhu zastrupljajo vzdušje. Popolnoma jasno je, da bomo vztrajali na konsenzualnih rešitvah. Tudi za primer »neenostnosti« v lastnih vrstah imamo v razširjenem KOKS mehanizme za razrešitve.

Seveda pa mora biti tudi jasno, da imata osrednji organizaciji v komisiji »svojo vlogo«, ki se razlikuje od vloge strokovnjakov. Cilj je isti, poti pa so različne.

O SMERNICAH ZA DELOVANJE V ŠOLSKI KOMISIJI NAJ ODLOČA RAZŠIRJENI KOKS Se bomo navadili demokratičnega ravnanja med nami?

Da zadržanje in delo slovenskih članov v dunajski šolski komisiji ne bo podobno temu iz preteklosti, da bo lahko uspešno in imelo podporo slovenske javnosti, ne smemo dopustiti, da bi obstajala možnost, zabiti med nas klin. Šolsko vprašanje mora biti zadeva vseh nas in se sme med nami le v tem smislu obravnavati. Dolžnost razširjenega KOKS je, da se takoj po imenovanju vseh šestih slovenskih članov sestane in sprejme potrebne sklepe, ki morajo biti obvezni za člane šolske komisije. Moja zamisel za tak sklep temelji na dosedanjih izkušnjah. Predlagam sledeče:

1. Člani komisije in določeno število drugih poznavalcev šolske situacije (skupno približno 15 oseb) naj imajo obvezne priprave na seje in morajo vzkladiti mnenja.

2. Treba je skleniti dogovor o obvezujočem enotnem nastopanju slovenskih članov komisije, kar pomeni, uvesti »frakcijsko disciplino«.

3. Za vsako sejo naj se napravi točkovnik za argumentacijo. Po možnosti tudi obširnejši tekst, ki se pred sejo odda predsedujočemu.

4. V komisiji naj se ne govori za ZSO, NSKS, EL ali SPZ-dr, pač pa za koroške Slovence.

5. Kdor se dogovora ne drži, tega je treba zamenjati z drugo

osebo.

6. Prestavitev roka za uvedbo dvojezičnosti na 4. šolski stopnji dvojezične ljudske šole naj se odkloni in predlaga npr. prehodno dobo treh let za šole, kjer zaradi pomanjkanja za oba jezika kvalificiranega učiteljstva takojšnja uvedba ni mogoča.

7. Delo v komisiji naj se zaradi nujnosti pravočasnih priprav sprememb na 4. šolski stopnji odvijaja zaporedoma v dveh delih:

A) Obravnavanje vsega, kar je v neposredni povezavi z odločitvijo Ustavnega sodišča. B) Vse ostalo, kar je bilo v preteklih mesecih omenjeno.

8. Pravočasno razčiščenje vprašanj:

* Obstaja dogovor o upoštevanju na Koroškem »sklenjenega konsenza« v komisiji?

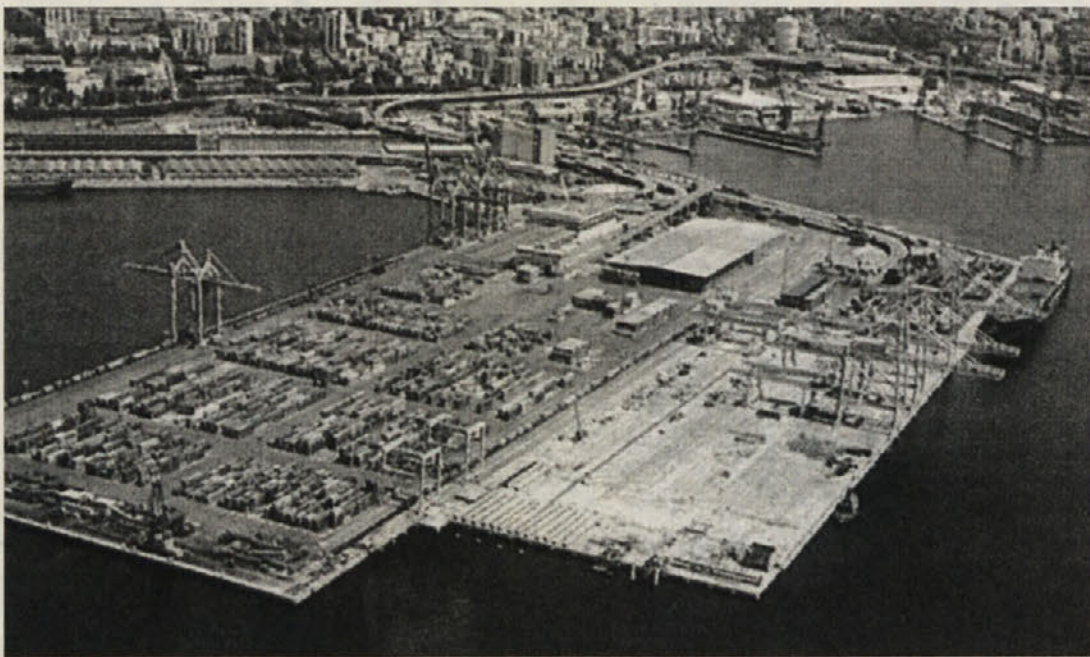
* Kdaj je vzpostavljen v komisiji konsenz?

* Vpliva nekaj »proti-glasov« na konsenz v komisiji, kjer bo približno 25 članov?

* Se razsodba Ustavnega sodišča eksekutira v vsakem primeru?

9. Občasno poročanje razširjenemu KOKS, njegova potrditev dela v komisiji in njegova pristojnost za razsodbo ob nastopanju nesoglasij.

V primeru, da vodstvo osrednjih organizacij ne bi pristalo na določitev predlaganih ali podobnih »navodil za igro«, se delo v komisiji ne bo moglo odvijati v naš prid in bodo morale osebe, ki bi dobro in pravilno načrtovanje dela preprečile, nositi vso odgovornost. **Franc Kukovica**

SLOVENC V LUKI TRST

Luka Koper ekspandira

Tržaška pristaniška oblast je upravljanje sedmega pristaniškega pomola za 30 let dodelilo Luki Koper. 25-članski odbor, ki ga sestavljajo vidni tržaški gospodarstveniki, politiki in sindikalisti, je izjemnega pomena.

Odločitev je bila namreč sprejeta soglasno. Desničarski krogi v deželi Furlaniji in Julijski krajini ter v samem mestu Trst so močno nasprotovali oddaji pomola tujcem, še posebej pa sosedom Slovincem. V tekmi za koncesijo pri upravljanju pomola so bila še podjetja iz nemškega Rostocka, španske Valencie, britanskega Liverpola ter ameriškega Seattla. Slovenci smo se s kvalitetno gospodarsko ponud-

bo storitev v severnojadranskem morju prebili v sam kakovostni vrh. Prav tako pa je takšna odločitev in bodoče sodelovanje izjemnega pomena za boljše gospodarsko in politično sodelovanje na obeh straneh zahodne slovenske meje. V skladu z italijansko zakonodajo bo Luka Koper skupaj z italijanskimi partnerji ustanovila skupno kapital-sko družbo Trieste International Container Terminal. **A. K.**

DUNAJ

OVSE ima novega komisarja za manjšine

Na konferenci Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi na Dunaju, kjer so se sestali zu-

nanji ministri držav, vključenih v tem forumu, so se zedinili za novega komisarja za manjšinske zadeve v Evropi. To bo naslednji švedski diplomat Rolf Ekeus, ki je tako nasledil Nizozemca Maxa van der Stoela. Ekeus je doslej deloval pri OZN pri razreševanju iraške krize, bil pa je tudi predsednik odbora pri razorožitveni konferenci v

Genfu, kjer je bil pristojen za razoroževanje na področju kemičnega orožja.

V kompetenci omenjenega komisarja v OVSE je predvsem opazovanje kriznih žarišč in delo proti konfliktom med večinami in manjšinami. Komisariat ima svetovalno funkcijo in ustvarja pogoje za politične rešitve problemov.

NOVI PROSTORI ZA MANJŠINSKI BIRO Svetovalni model kot oblika zastopstva v deželnem zboru

Biro za slovensko narodno skupnost je končno dobil svoje prostore. Vanje se je pred nedavnim preselil. Novi in upajmo da tudi stalni naslov biroja je: **Völkermarkt Ring 21, 9020 Celovec. Telefon: 0463 536-2862, faks: 0463 536-2868.**

Javnosti so prostore predstavili deželni glavar Haider, pristojni mentor Karl Anderwald in zdajšnji vodja Karl Hren. Biro za slovensko narodno skupnost je dolgo časa bil na glasu prevajalskega zavoda. To nalogo ima sedaj v biroju mag. Ogris, tajniške posle vodi ga. Svanjak. Po besedah Anderwalda so vsa uradna mesta dobila službeni nalog, da biro podpirajo pri njegovem delovanju.

Seveda pa brez manjšinske politike tudi tokrat ni šlo, na tapetu so bile možne oblike zastopstva koroških Slovencev v deželnem zboru.

Deželna politika se trenutno najbolj ogreva za svetovalni model, ki bi bil tako rekoč prva stop-

nička enakovrednega slovenskega mandata v deželnem zboru. Posvetovalni model je tudi zato tako zanimiv, ker o njem deželni zbor lahko sklepa sam.

Vrhu tega bi, tako meni Haider, s tem modelom dosegli, da bi se prebivalstvo polagoma navadilo na prisotnost Slovencev v deželnem zboru in bi poznejše izboljšave njihovega parlamentarnega zastopstva bile dosti lažje izvedljive.

Pri vseh drugih modelih, najsi je to samostojni mandat ali pa ladinski model, je potrebna sprememba zvezne ustave. To pa je trenutno utopično, ker bi, kot pravi Haider, »kar naenkrat bi imeli deželnozborske poslance manjšin tudi na Gradiščanskem in na Dunaju«.

Ladinski model predvideva zastopnike slovenske narodne skupnosti na vseh strankarskih listah. Tisti, ki bi dobil največ glasov, bi prišel v deželni zbor. Ustavni oddelek koroške deželne vlade trenutno preverja to varianto, vendar pa mimo spremembe zvezne ustave ne bi prišli.

Kakorkoli že, do leta 2004, ko bodo spet deželnozborske volitve, naj bi posvetovalni model bil že uresničen.

V zadevi otroških vrtev se dežela ogreva za trijezično ponudbo, ki naj bi ustrezala potrebam alpsko-jadranskega prostora. **Franc Wakounig**

Združenje koroških industrialcev je pri Celovski univerzi naročilo študijo o gospodarskem razvoju v Sloveniji in na Koroškem od leta 1920 do leta 2000. Zakaj ravno sedaj?

Povod za študijo je bila 80-letnica koroškega plebiscita leta 1920 in želja, da se napravi primerjalna študija gospodarskega razvoja tu in onstran Karavank. Vzrok pa je treba videti tudi v pridružitvenem procesu R Slovenije k Evropski uniji ter njen pristop previdoma leta 2003. Ta proces sproža velika upanja in tudi strah. Združenje industrialcev hoče s študijo prispevati h konstruktivni diskusiji, bolj realistični oceni stvarnosti in da se to ali ono postavi v pravo luč.

Gospodarski razvoj v sosednji državi po 2. svetovni vojni je nenehno kazal navzgor. Število brezposelnih je bilo majhno. Po osamosvojitvi leta 1991 je brezposelnost zelo narasla. Gospodarski razvoj je stagniral. Zakaj?

Časovno obdobje od leta 1920 do leta 2003 ali 2005 zaključuje nekako velik krog razvoja. Obe deželi sta do razpada avstro-ogrske monarhije (1918) pripadali istemu gospodarskemu prostoru in bosta kmalu spet združeni v skupni notranji trg. Medtem je prišlo v obeh državah do velikih strukturnih sprememb: razpad monarhije, 1. in 2. svetovna vojna itd. Te strukturne spremembe so bile seveda odločilnega pomena za gospodarski razvoj obeh dežel. Obdobje med obema vojnami lahko označimo v obeh državah kot fazo stagnacije. Avstrija leta 1937 ni dosegla gospodarske ravni iz leta 1913! Vzroki za to negativno bilanco so bili svetovna gospodarska kriza, mednarodne okoliščine, notranji družbeni konflikti idr.

Po 2. svetovni vojni je nova nastala SFR Jugoslavija z R Slovenijo doživela periodo do-

Bojazen sploh ni upravičena

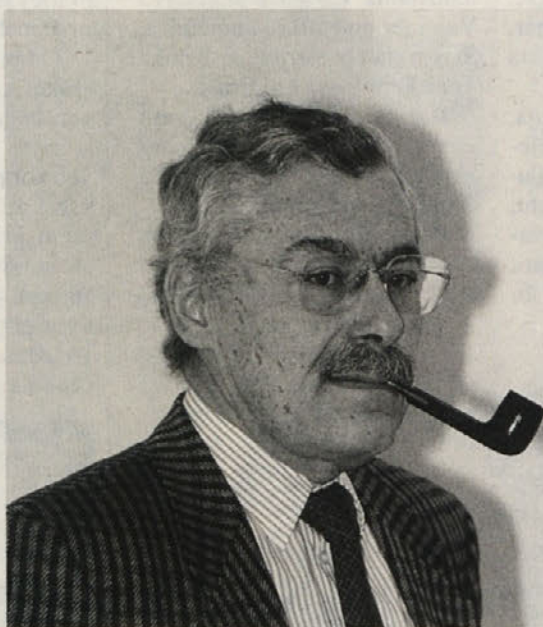
Letos jeseni je Združenje koroških industrialcev predstavilo študijo o gospodarskem razvoju obeh sosednjih dežel v minulih osemdesetih letih. Kljub konfliktni preteklosti naj bi obe deželi profitirali od skupnega gospodarskega prostora. Z avtorjem študije, profesorjem ekonomije na celovski univerzi Hansom J. Bodenhöferjem, se je pogovarjal Mirko Štukelj.

kajšnega gospodarskega razvoja. V Avstriji lahko govorimo za to obdobje o gospodarskem čudežu. V obeh primerih sta botrovali uspešnemu razvoju ugodni mednarodni položaj, ki je prispeval h gospodarskemu razcvetu. V nekdanji Jugoslaviji pa se je v začetku 70. let in še bolj jasno v 80. letih pokazalo, da je specifično jugoslovanski socialistični samoupravni model dosegel višek razvojnih možnosti. Bolj očitna je bila kriza v državah Comecona, ki so se orientirale po zgledu Sovjetske zveze. Ti omenjeni strukturni problemi pa so se po osamosvojitvi Slovenije okrepili oziroma so dosegli višek na prehodu v tržno gospodarstvo. V fazi tranzicije je padel nacionalni dohodek (BIP), povišala se je brezposelnost. V zadnjih letih pa se je gospodarski položaj izboljšal in Slovenija spet beleži zadovoljive makroekonomske vrednote.

Slovenija šteje med potencialne kandidate za vstop v EU. Kje so po Vašem mnenju največji problemi pri prilagajanju evropskim standardom?

V primerjavi z drugimi kandidatkami ima Slovenija zelo ugodno pozicijo. Gospodarski in industrijski nivo je daleč nad nivojem drugih vzhodnoevropskih držav. Prilagajanje se-

veda prizadene obe strani, Evropsko unijo, ki vodi pogovore o širitvi s kandidati in pa

Univerzitetni profesor Hans J. Bodenhöfer

prihodnost. Ali je to upanja poln začetek za skupno prihodnost?

Odnose med obema državama so bremenile travmatske izkušnje in dogodki iz preteklosti. Vse to je vplivalo in vpliva na gospodarski in politični razvoj. Obe strani še ne dojemata v polnem obsegu možnosti skupnega gospodarskega prostora. Obstajajo pa pionirji na bančnem sektorju in deloma tudi v industriji. So seveda še vedno pomisleki in rezervirana drža. Koroška ima zaradi prostorske bližine in dvojezičnosti deže-

le in s svojo slovensko narodnostno skupnostjo startne prednosti, ki jih bo treba v večji meri koristiti. Mislim, da bremen razvoju generacijski problem. Po moji oceni mlajša generacija bolj odprto sprejema novo situacijo. Čas igra pomembno vlogo, mogoče je doba generacije ena taka razsežnost.

Foto: Štukelj

Nekateri koroški politiki svarijo pred poplavo delovnega trga v primeru pristopa Slovenije k EU. Je taka bojazen upravičena? Kako ocenjujete to problematiko?

Diskusija, ki se vodi na omizjih v gostilnah in pa deloma v medijih je gotovo absurda. Vemo, da evropske države priselitev enostavno potrebujejo, če hočejo ohraniti neko gotovo

število prebivalstva. Priseljivanje znotraj EU ni omejeno. Imamo zgodovinske izkušnje v primeru širitve EU na jug (Španija, Portugalska, Grčija). Tudi v tej zvezi so se pojavljale bojazni, da bo prišlo do velikanskih migracij v bogatejše države EU. To se ni zgodilo. Mislim, da širitev EU na jugovzhod ne bo imela za posledico velikanskih migracij. Seveda bodo prišli k nam (študije WIFO to potrjujejo) delat ljudje, ob tem pa je možno dnevno nihanje. Koroško to ne bo v tolikšni meri prizadelo, ker je Slovenija dobro razvita država z relativno visokim dohodkovnim nivojem in gospodarskimi možnostmi za mlade ljudi, ki so najbolj mobilni, da ostanejo in se zaposlijo doma. Problem priseljivanja delovnih sil se močno precenjuje. Danes je povpraševanje po strokovnjakih na področju IT zelo veliko v Nemčiji. Države kandidatke pa bodo te strokovnjake same nujno potrebovale pri razvoju lastnega gospodarstva. Le-te bodo odseljevanje gotovo omejile.

Zaključek Vaše študije zveni zelo optimistično. Na kaj se opira Vaš optimizem?

Študijo sem dejansko zaključil optimistično. Optimizem je prav utemeljen v nastajanju nove konstelacije, nove politične in gospodarske ureditve v Evropi na osnovi meddržavnih dogovorov. Avstrija že profitira od tega razvoja kar nenazadnje dokazujejo številke zunanje trgovine in s področja investicijske dejavnosti. V primeru tesnejšega sodelovanja med Slovenijo in Koroško pričakujem nadaljevanje te pozitivne tendence kljub težavam, ki bodo nastale. Tudi Avstrija je imela po pristopu določene težave. Avstrija je geopolitično dobro pozicionirana in mislim, da ima naša država na osnovi tradicije in vsega tega, kar se je delalo in se dela, neke vrste pole position.

Hvala za pogovor!

GOVORJENJE IN RAVNANJE SE NE SKLADATA

Zastopanje naših interesov v šolskem vprašanju žaljivo za vse politično zainteresirane koroške Slovence?

Vedno manj je informiranja slovenske javnosti o zadevi dvojezične kvalifikacije za ravnatelje in o uvedbi dvojezičnega pouka na 4. šolski stopnji dvojezične ljudske šole. Saj ga sploh ni več – »pogajalci« povsod molčijo. A še usodnejše se mi zdi, da se razkorak mnenj izkrivljenega pogleda na pomen dvojezičnega pouka v 4. razredu in dejanskimi možnostmi le-takega pouka za izboljšanje jezikovnega znanja ne poskuša odpraviti. Odgovorni pogajalci teh šolskih stvari ne poznajo, saj so drugih poklicev. Do danes se tudi niso poskušali informirati pri šolskih strokovnjakih od ljudske šole tja do univerze. Tudi predloga, pogledati, kakšna je ureditev pri gradiščanskih Hrvatih, niso sprejeli. Kaj pa bodo ti ljudje v šolski komisiji zastopali? Ali ni njihovo zadržanje dovolj jasna slika o njihovih namenih? Te nikakor ne ocenjujem v smeri zah-

teve po izpolnitvi razsodbe Ustavnega sodišča.

Hočemo zvedeti resnico

Resnica lahko pride na dan le v razširjenem KOKS. Če se tam prepreči debata in sklepanje o delu v komisiji, je na mah vse razčiščeno. Vedeli bomo, pri čem smo in kaj nekateri ali morda večje število oseb zares zasleduje. Večina nas njihove namene oprijemljivo sluti. Le to ne vemo, ali ves šestglavi ožji KOKS zastopa enako linijo političnega agiranja in katera stran, ZSO ali NSKS, že od vsega začetka tako hoče.

Prepričan sem, da zastopati mnenje mnogih, če izrazim, da naj o smernicah pogajanja odloča razširjeni KOKS. Če ta večinsko sklone, se zaradi možnosti konkretnega reševanja drugih odprtih problemov odpovedati dvojezičnosti v 4. razredu, bi to, čeprav ne razumel, akceptiral. Ni mi pa všeč politična igra, kjer naj imamo nekateri zavezane oči.

Komur je bila napravljena usluga, ta nič ne more več zahtevati

Še enkrat je treba povedati – izvedba razsodbe Ustavnega sodišča bi bila posebno na Koro-

škem zadeva z nevarnim političnim nabojem. Posebno še v času, ko je bila FPÖ in z njo Avstrija pod mednarodnim pritiskom. S privolitvijo »naših pogajalcev«, prestaviti od sodišča določeni termin za uvedbo odločitve v prakso, je bil storjen korak, za katerega nam FPÖ zelo zelo dosti dolguje. Dejal bi (če mešetarim), da najmanj 200 milijonov ATS. V FPÖ bi zaradi manjšinske politike lahko prišlo do razdora.

S svojo politično odločitvijo so »naši pogajalci« zapustili do sedaj običajno pot in potisnili od sebe vse vedenje o dogaja-

nju v preteklosti. Nemškonaacionalne struje so nam vedno obljubljale in kmalu navrh sprtno preprečevale ali jemale, kadar je bilo le mogoče. To velja za dogajanje v 19. stoletju, posebno še v prvi polovici dvajsetega in tudi za povojni čas.

In glej, po »drugi rundi pogovorov med zastopniki narodne skupnosti in deželnozborskimi strankami« v nedeljo, 19. novembra 2000, napiše NT 24. 11. 2000 med drugim izjavo predsednika NSKS, da se mu zdi zelo pomembno, da »pogajanja niso vezana na neke politične protiusluge.«

Seveda ne – več. Saj smo kmalu po 9. marcu že v zadostni meri ustregli. Tako pomembni pa tudi nismo, da bi lahko kar naprej komu delali politične protiusluge. Ni mi všeč – tako to namreč obćutim – doživljati, kako nerodno nekdo zagovarja svoje storjene politične napake.

Franc Kukovica

ROŽEK-15 LET GALERIJE ŠIKORONJA

Umetniki so čestitali

Začelo se je pravzaprav z nakupom stare in zapuščene gostilniške hiše ob severnem obrežju Drave. 45-letna nastavljenka pri Mohorjevi knjigarni Marija Šikoronja iz Zilje je že dolga leta sanjala o poklicu galeristke. In res. Po nekajletni obnovi starega gostilniškega poslopja je leta 1985 uresničila skupno z družino svoj življenjski projekt - ustanovitev galerije. Kot prvi je razstavljal Valentin Oman. Do danes pa so stene male galerije krasila umetniška dela znanih in manj znanih umetnikov in umetnic iz prostora Alpe-Jadran. Med njimi: Janez Bernik,

Bogdan Borčič, Caroline, Jože Ciuha, Drago Druškovič, Alfred Frohner, Klementina Golja, Gisbert Hoke, Alfred Hrdlička, Gustav Januš, Kiki Kogelnik, Maria Lassnig, Zoran Mušič, Valentin Oman, Markus Orsini-Rosenberg, Ivo Prančič, Lojze Spacal, Hans Staudacher, Inge Vavra, umetniška družina Wulz idr.

Galeristka Marija Šikoronja, ki opravlja delo z dušo in telesom, pa ne vidi v galeriji izključno samo poslovni moment, ampak tudi namen posredovanja umetnosti širši javnosti. Letno razstavlja v galeriji prib-

ližno deset umetnikov in umetnic. Marija Šikoronja je lani praznovala okrogli jubilej in je še polna energije in načrtov. Pri njenem odgovornem in včasih tudi napornem, toda zanimivem delu jo močno podpira družina. »Brez nje vsega tega ne bi zmogla,« pravi nasmejana in uspešna galeristka ob Dravi.

K jubileju so čestitali župan občine Rožek Karl Mitsche, veleposlanik RS na Dunaju Ivo Vajgl ter umetniki in umetnice. Slavje sta popestrila glasbenika Tonč Feinig in Mihi Erian.

Razstavljene slike raznih umetnikov in umetnic so na ogled do 22. 12. 2000, od četrtega do nedelje, od 15. do 18. ure.

Prihodnjo soboto, 2. 12., ob 17. uri bo dražba slik za akcijo »Luč v temo«. *Mirko Štukelj*

Galeristka Marija Šikoronja z možem Zvonkom (desno) v krogu gratulantov

Foto: Štukelj

Fotodokumentacija življenja Slovencev v Italiji

Etnografski muzej iz Ljubljane in Narodna in študijska knjižnica iz Trsta sta pripravila fotografsko razstavo »enega najbolj priljubljenih ljudi iz Trsta in okolice«, tržaškega Slovence Maria Magajne. Avtorici razstave z naslovom »Obrazi življenja«, Martina Repinc iz Trsta in Daša Hribar iz Ljubljane, sta za razstavo izbrali petdeset fotografij iz tako imenovanega etnološkega ciklusa danes štirinosemdesetletnega nekdanjega fotoreporterja tržaškega Primorskega dnevnika.

Za raziskovalce nekdanjega vsakdanjega načina življenja so fotografije neprecenljiv vir informacij in nosilke številnih sporočil. Še posebej, kadar fotograf kot kronist odtekačnega se časa v svoj objektiv ujame človeka v njegovem neposrednem, najbolj vsakdanjem odnosu z okoljem. Prav zato Magajnov arhiv z več sto tisoč negativov, etnologom in vsem tistim, ki v Trstu in njegovem v glavnem slovenskem zaledju raziskujejo način življenja tamkajšnjega prebivalstva, bogati njihovo delo.

Na razstavi predstavljene fotografije z etnološko vsebino, na katerih je Mario Magajna upodobil slovenske ljudi na italijanski strani meje pri najrazličnejših opravilih in praznovanjih, so nastale v času od povojnih do začetka šestdesetih let. Ljudi iz tega obdobja spoznavamo pri različ-

nih delih in praznovanjih v njihovem neposrednem vaškem okolju, prav tako pa kot nepogrešljiv del tržaških ulic, s katerimi jih je povezovala nujna preživetja. Kot sta zapisali avtorici, srečanja med tržaškimi meščani in slovenskimi okolišani - mlekaricami, pericami, krošnjarji, brusači, prodajalci zelenjave in cvetja, kostanjarji, jajčaricami - »niso bila najbolj pogodu ne prvim ne drugim, potrebna pa obojim«.

Mario Magajna, ki je fotografsko dokumentiral pol sto-

letja življenja Slovencev v Italiji, saj je začel fotografirati že s štirinajstimi leti, živi v Trstu od svojega enajstega leta, ko se je s starši preselil iz bližnjega Križa. Kar 47 let, vse do leta 1993, je bil fotograf in fotoreporter glasila slovenske narodne skupnosti v Trstu, Primorskega dnevnika. Magajnov fotoarhiv, ki obsega okoli tristo tisoč posnetkov, hrani Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu.

Irena Destovnik

Mario Magajna: Prodajalka mahu. Trst, 20. december 1946

ŽELEZNA KAPLA

Posebna predstavitev posebne zgoščenke

Zgodovina tamburašev v Železni Kapli se pričinja v letih pred drugo svetovno vojno. Odtlej je bilo nekaj počitkov in prenehanj.

Od prvega nastopa tamburaške skupine TAMIKA Slovenskega prosvetnega društva »Zarja« pa je minilo že nekaj več kot pet let. Ker so članice vseskozi vztrajno vadile in temu primerno napredovale, so si (sicer z nekoliko zakasnitve) za mlad jubilej kar same pripravile najlepše darilo.

Izdale so svojo prvo zgoščenko, posneto v studiu 4 pod

mentorstvom Hanzija Gabriela. Predstavitve bo v petek, 8. decembra 2000, ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Tamburašice so pripravile raznolik in kakovosten spored (od običajnih tamburaških melodij do klasičnih in popevkarskih) in so povabile k sodelovanju tudi še Suški oktet. Skupini se bosta seveda najprej predstavili posamič, kot dodatna in enkratna poslastica (ker pač prvič) pa čaka obiskovalce skupen nastop moških pevcev ob tamburaški spremljavi deklet.

Pred bližajočo se zimo želijo ogreti občinstvo z venčkom dalmatinskih narodnih pesmi o soncu, ljubezni in morju, pa tudi z venčkom koroških slovenskih narodnih pesmi. Obeta se lep, drugačen, nov ..., skratka, kulturni užitek.

Članice tamburaškega zbora TAMIKA Katja Schorli, Andrea Paul, Martina in Michaela Traunik, Annemarie Kastrun, Kati Haderlap in Tatjana Sadolšek

MESTNA GALERIJA - RAZSTAVA DEL RENOIR-GUINO

Skulpture, risbe in drugi dokumenti

Obiskovalke in obiskovalci so pozorno sledili strokovnim izvajanjem Janje Zikulnig (desno)

Foto: Štukelj

Mestna galerija v Celovcu razstavlja do 14. januarja 2001 skulpture, ki so nastale na osnovi prijateljstva med obema umetnikoma. Pierre Auguste Renoir se je rodil leta 1841 v Franciji in je poznal vso tedanjo slikarsko elito »grande nation«. Začel je slikati na porcelan in se vpisal v šolo lepih umetnosti. Razne razstave po Franciji in potovanja. Revmatično obolenje prstov mu dela velike težave pri delu s čopičem in pri modeliranju. Nekega dne ga obišče umetniški trgovec Vollard, kateremu Renoir izpove svoje zanimanje za kiparstvo. Vollard mu posreduje »roke« v osebi Maillola. Ta mu nato posreduje 23-letnega kiparja Richarda Gu-

inja (1890-1973) iz Katalonije, ki je delal v njegovem ateljeju. Leta 1913 sta se Renoir in Guino spoznala in to je bil začetek prijateljstva in skupnega ustvarjanja. Napravila sta prvo skulpturo »Mala venus viatrix«.

Med prvo svetovno vojno sta oba živela v Renoirjevi hiši ob sredozemski obali. Renoirjeva bolezen se je poslabšala in mladi Guino je oblikoval po navodilih in predstavah starega Renoirja. Do leta 1918 je nastalo približno 20 skulptur. Leta 1918 se je Guino vrnil v Paris, leto navrh pa je Renoir umrl.

Na razstavi so na ogled poleg skulptur še razni osebni dokumenti obeh umetnikov in erotične risbe Richarda Guinoja. *M. Š.*

ŠKOFIČE

Imeniten bazar dvojezičnega vrtca

Kaka dva meseca so sodelavke v dvojezičnem otroškem vrtcu v Škofičah in nekatere mame izdelovale vsevrstne ročne iz-

delke za bazar na temo Miklavža, božička in dedka Mraza, mnogi vaščani so darovali koristne predmete za boljši sejem, knjigarna Naša knjiga pa je postavila knjižno polico s prikupnim otroškim in mladinskim čtivom. Preteklo soboto so si vse to ogledali mno-

gi škofiški občani in prijatelji vrtca iz širše okolice. Tudi nakupovali so in prodaja je kar dobro stekla. Denar bodo v vrtcu porabili za tako imenovane vzgojne priboljške, ki si jih iz skopega finančnega proračuna sicer ne morejo privoščiti.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

Goldoni: Sluga dveh gospodarjev

Commedia dell'arte je posebna zvrst gledališča, ki so jo v 16. stoletju gojili po vsej Evropi – danes bi temu rekli poulično gledališče s precej prostaškimi vložki in seveda smešno vsebino. Pisanih predlog za to gledališče igralci niso imeli, bilo je impro-

vizirano gledališče, čeprav so dogajanje vendarle imeli natančno določeno. V teh komedijah so nastopali vedno isti tipi: gospodar (bogat meščan ali pa plemič), ki ga je bilo treba ukaniti in ki je bil na koncu vedno poraženec, zdravnik, ponavadi z ogromno

klistirko v rokah, mlad ljubezenski par, kateremu se na koncu vselej vse posreči, ter sluga raznih tipov: mestni in podeželski, prebrisani in taki s počasnimi možgani. Ti tipi so se v zgodovini razvili naprej in še danes poznamo na primer Kolombino, Pierrota in Harlekina, ki so »potomci« teh slug. Kar spomnite se na prvo slovensko komedijo »Matiček se ženi« – tudi ta je napisana po istem vzorcu.

Toda v stilu commedie dell'arte so pisali tudi zelo znani pisci in dovedli to zvrst do njenega viška. V Franciji je bil to Molière, v Dalmaciji Marin Držić, v Italiji pa Carlo Goldoni.

Za letošnji 8. december je KKZ povabila v goste Mestno gledališče ljubljansko, ki je v režiji Borisa Kobala že lani uprizorilo to komedijo. Laskave kritike predstave nam obetajo kulturnen užitek, zato vam obisk toplo priporočamo!

Carlo Goldoni:
Sluga dveh gospodarjev
Režija: Boris Kobal
Izjava Mestno gledališče ljubljansko
v petek, 8. 12. 2000, ob 19.30
v Mestnem gledališču v Celovcu

Prizor iz predstave 8. decembra

LJUBLJANA

450 let slovenske knjige

Predsednik Republike Milan Kučan je v počastitev izzida prve slovenske knjige, 200-letnice rojstva največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna ter 10. obletnice slovenske državnosti v Cankarjevem domu odprl posebno razstavo. Edina še ohranjena izvida prvih dveh slovenskih knjig, Abecednika in Katekizma Primoža Trubarja sta svetovna unikata in ju hranijo na Dunaju v Avstrijski nacionalni knjižnici. Primož Trubar ju je namreč podaril cesarju Maximi-

lijanu II., saj, kot je znano, je bil edini Habsburžan, ki je bil naklonjen protestantizmu. Nazadnje sta bili knjigi na slovenskih tleh v letu 1600, ko je rekatolizacijska politika in cerkev dala požgati vse slovenske protestantske knjige. Pred požigom se je rešila le Dalmatinova Biblija iz leta 1584 (en originalen izvod je na ogled tudi v tinskem domu).

Sodelavci NUK (Narodne univerzitetne knjižnice) so v Galeriji Cankarjevega doma pripravili posebno razstavo: Slovenski reformacijski tiski v izvirnikih in ponatisih. Slovenci lahko te dni prvič po 400 letih slovenske prve knjige lahko v izvirniku vidimo na domačih tleh. A. K.

SATIRA

Tudi vsemogočni angleški jezik, ki dandanašnji oskrbuje širni globus z omiko in prosveto, z izobrazbo in glasbo, skratka s kulturo vsake sorte, ne more preživeti brez kulturnih izposojenk.

Kakor se je šele pred kratkim zvedelo iz SAZU v Ljubljani, so pred nekaj leti leksikografi iz Oxforda poslali znanemu ljubljanskemu profesorju Janezu Gradišniku, izvedencu in skrbniku za lepo slovenščino v Sloveniji, E-Mail s predlogom za uvajanje recipročnosti pri izposojanju besed po načelu MI VAM, VI NAM, na primer mi vam pošljemo »cool«, vi pa nam cviček ali mi vam lap-top, vi pa nam hudiček...

Pa jim je Gradišnik z obratnim E-Mailom odvrnil: My dear English, vaš »cool« zamojdel, naj bo! Predlagani »lap t o p« pa kar lepó doma pustite in pri miru! Mi smo mili-

tarizma siti še iz hitlerizma. Kakšen zlodej pa vas jaha, da so vam celó topovi lepi! Naj vam dotajčam: »Eine schöne Kanone!« – zynischer geht's nicht mehr!

Ein zusammenklappbares Ungetüm, klein, aber schweres Kaliber, das todsicher die

Janko Messner

Leptop

Nerven unserer Schuljugend zu Staub zersprengen soll, no, thank you, schickt uns weniger gefährliche Apparate! No violence, please! Wo (do) like better something of violets or violins! – Pa srečno.

Posvečam slovenski trgovski akademiji v Celovcu, učiteljem in dijaštvu v premislek in svarilo, s pozdravom Janko Messner

hot line: Osojnica/Zwangerberg 46

22. 11. 2000

DUNAJ

Založba Drava na Tednu knjige

V dunajskem Rotovžu – mestni hiši – je minuli teden potekal Teden avstrijske knjige, kjer so se predstavile avstrijske založbe s svojimi knjižnimi programi. V dvorani grbov, tik poleg razstavnih prostorov, so bile prireditve, počastitve, podelitev priznanj in drugi spremni programi.

Na tem sejmu oziroma tednu sta se mdr. predstavili tudi založba Drava in pa Mohorjeva. Posebno pozornost je zbudila Dravina knjiga »Haider Show« izpod peresa Klausa Ottomeyerja, ki jo je avtor predstavil tudi sam, ko je zainteresiranemu poslušalstvu prebral nekaj odlomkov.

Zadnji dan, v nedeljo popoldne, pa je bil tako za Dravo kot tudi za številne obiskovalce izjemno lep. Barbara Rhett, televizijska »kulturna lady« (Treffpunkt Kultur), je moderirala predstavitev knjig Miše Nikolića »Und dann zogen wir weiter...« ter »Landfahrer«; to so zgodbe iz življenja Romov, pristne in neolepšane. Navrh vsega so napisane tako, da te pripovedovanje

zagrabi in človek skorajda ne more odložiti knjige, preden je ni prebral do konca.

In tega mnenja je bila tudi gospa Rhett, ko je dejala Nikoliću: »Prebrala sem kar nekaj knjig, ki sem jih predstavila ta teden, toda vaša je bila najlepša.« Nikolić je pripovedoval o življenju Romov v bivši Jugoslaviji še pred vojno, o svojem pustolovskem begu čez mejo k svoji Ruži, s katero imata sedem otrok; in dva sinova, oče in mati so za navrh še zapele in zaigrali stare in še starejše ciganske pesmi – Nikolić je izjavil, da ne ve, zakaj naj bi beseda Cigan ne bila lepa in v redu in verjetno ima prav. Vzdušje je bilo enkratno in Drava se je izkazala (kot je rekla moderatorica) kot založba, ki dela knjige z ljubeznijo.

Na večernem sprejemu pa je Sonja Wakounig iz rok pooblaščenca ministrstva prejela listino o imenovanju v t. i. »Honour list« prevajalcev za prevod knjige Ericha Kästnerja »Konferenca živali«, ki je prav tako izšla pri Dravi.

Družina Nikolić oziroma glasbena skupina Lakatoš z izvirno glasbo Romov

PRAIZVEDBA NA RADIŠAH

Psihosocialna drama o Lidiji

Majda Ogris v naslovni vlogi, Ines Schiemann, Marco Tolmaier, Sandra in Samo Lampichler v več vlogah in Tomaž Ogris kot policist so v petek, 24. novembra, zvečer spravili poslušalstvo v onemelost v radiškem kulturnem domu. Poslušalcev in gledalcev bi bilo sicer lahko nekaj več, a saj vemo, če na programu ni komedija, nekateri kar pozabijo priti.

Agresija v družini: oče – hčerka

Poduk drame, tragedije, farse na družbo oziroma kako bi uprizoritev še lahko imenovali, pa je bil sila zanimiv in pretresljiv. Mladi Radišani razmišljajo o družbenih problemih in položaju mladih v okolju potrošniške družbe. Najbrž se niti ne zavedajo, da so s svojim uprizorjenim tekstom potegnili paralelo z globalizirano družbo in da je problem psihosocialne drame vse bolj prisoten in zato tudi aktualen. Pa ne le v globalnem smislu t. i. civilizirane družbe, ki na perfiden način uničuje in ukorava mlade duše, temveč tudi v družbah tretjega sveta, kjer izkoriščevalska multinacionalna potrošniška družba tudi fizično uničuje milijone mladih ljudi.

Če se nekoliko ozremo na probleme naše narodne skupnosti, na strahovit upad njenih pripadnikov, na cagavost in neodločnost, potem je Lidja lahko tudi njen simbol. Zakaj so se

številni protifašistični borci in tudi naši izseljenci v povojnih letih tako tragično umaknili iz narodnega življenja, zakaj svojim otrokom niso povedali resnice, svojih žalostnih izkušenj. Ker so bili razglašeni za domovini nezveste, za izdajalce republike, ker so bili šikanirani, zasledovani, zaprti, ponižani zaradi svojega protifašističnega upora. Lidija je sprožila pištolo

brutalnega in latentnega pritiska.

Fragmente prizorov radiških mladincev je v dramsko besedilo spletla režiserka Alenka Hain. Iz psihosocialnega stališča bi bilo besedilo potrebno še nekoliko brušenja. Agresija na odru je bila verbalno zelo brutalna, v nekaterih sekvencah celo nerealna. Manjkalo je psihološke prefinjenosti, sam tekst pa ponuja plemenito idejo za nadaljno obdelavo. Kadarkoli in kjerkoli, saj bo ostal vedno aktualen.

Zanimiva scenska postavitev nas je vodila iz veže, kjer smo videli dejanje poboja štirih simbolov ekscentrične družbe v pokvarjenem dvigalu, nato v dvorano, kjer smo si dejanje lahko razložili s prizori iz Lidijinega družinskega življenja, iz družbe asocialne klope sošolcev, patriarhalni odnos njenega moža in zasliževanje na policiji. Globoka, kričeča tišina med poslušalci je dala vedeti, da je šel zadetek v črno.

Igralci so stali za predstavo, saj je bila njihova, glede na vsebino je bila vsa tehnika – Adrijan Povše, Niko Wieser, Hannes Tolmaier – podrejena igri. Sceno sta izdelala Nuži Wieser in Folti Tolmaier.

Radiška »Lidija ali zakaj si streljala« je osvežitev v koroškem gledališču. Žal bo postavitev scene najbrž nekoliko ovirala gostovanja, a kljub te-

Tudi družba vrstnikov zna biti kruta

preteklost, da njihovi otroci ne bi doživeli enake usode. To je bil rezultat javnega in skritega,

mu bi jo morali videti številni starši in tudi sovrstniki igralcev.

Jože Rovšek

PREMIERA V ŠENTJANŽU

Igra o prijateljstvu in sreči

Dve premieri na sezono? V Šentjanžu je to očitno postalo povsem običajno. Pred nedavnim je druga otroška gledališka skupina vabila v k & k center na svojo premiero, minulo soboto, 25. novembra pa je bila na vrsti 1. otroška igralska skupina z igro »Velika želja male mavrice«.

Skupina se je poleti že v Fiesi pripravljala na nastope, nato pa doma pod vodstvom režiserja Bogomirja Verasa, ki je tudi avtor besedila, dodelala predstavo in se pripravljala na premiero.

»Velika želja male mavrice« je igrice o prijateljstvu in sreči. Nekje tam med nebom in zemljo si mala Mavrica (Nadja Wieser) na mlem oblačku (Michael Jenko) srčno želi, da bi jo obsijalo Sonce (Andreas Mostetschnig). A to je sploh ne opazi. Šele, ko se Metulja Toploslav (Marko Inzko) in Mrzloimir (Markus Lapusch) med seboj pobotata in zmenita, da bosta pomagala Mavrici, pošlje sonce svoje dobre dejne žarke. Mavrica se v vsem soju spusti na zemljo in razveseli ljudi. Napovedovalec Andrej Muller

pa je s cilindrom na glavi modro molčal in žarel od veselja. Saj je svoj posel dobro opravil.

Sploh so vsi nastopajoči svoje vloge doživeto in z navdušenjem ter prepričljivo podali, kar je nedvomno predvsem zasluga izkušenega odrskega mačka Bogomirja Verasa, ki ni le avtor besedila, ampak je bil odgovoren tudi za glasbo in sceno. V naraščanju mu je očitno uspelo zanetiti ogenj navdušenja nad odrom in za oder. To pa je dobro za vse, predvsem pa za odrsko dejavnost v Šentjanžu.

Ponovitev igre je bila v nedeljo dopoldne, 26. 11. 2000. Za tehnično plat pa je bil pristojen Peter Moschitz.

Franc Wakounig

PREMIERA PRI CINGELCU NA TRATI

»Mali Vitez« in njegove velike sanje

Vitezi se vračajo! Kam? Nazaj na oder. Kje? V Borovljah! V nedeljo, 26. novembra popoldne, smo jih le dočakali. Pri Cingelcu na Trati je otroška igralska skupina SPD »Borovlje« nastopila z igro »Mali Vitez«, ki jo je spisal in režiral Niko Kupper.

Vsebinska igra je klasično pravljica in malce poučna, sicer ne preveč, pa vendarle. Tin, fant od fare, igra ga Tim Kupper, že dolgo želi postati vitez. To je njegov veliki sen. Edino bitje, ki ga pri tem podpira, je kužek »Vitez«, pooseblja ga Nejc Kupper. Nekega dne spoznata pravega viteza, po imenu Hrabroslava (Dominik Pipp), s tem pa se začneja klopčič usode odvijati. Kot je v pravljicah pravilo, igrajo pomembno vlogo kresnice ter čarovnice (Katarina Schellander, Milena Verdel, Janja Sukalia, Fabjan Čertov, Marjan Čertov, Dejan Verdel), vmes še pomembno posegata Pajek (Fabijan Sukalia) in Kraljica Kresnic, ki je po potrebi tudi Čarovnica (Nadja Kupper).

Najbolj hudobna pa je seveda »ta glavna« čarovnica Čaribaba (Taja Kupper), ki ni le uročila viteza Hrabroslava, da je globoko zaspal, ampak bi najraje zakomandirala celemu svetu. Ker ima tudi moč nad vrelcem čarobne vode sredi gozda, ki ga

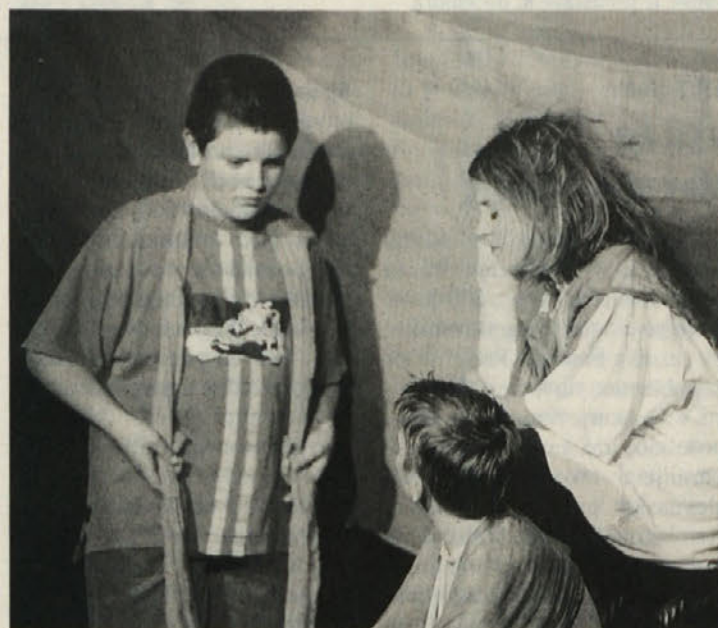
čuva grozni Zmaj (Miro Verdel), je prepričana, da se bojo vsi njeni načrti izpolnili. A stvari se obrnejo drugače. Ježek (Tadeja Pipp) pove Tinu, kako lahko pride do čarobne vode, da bo z njo zbudil Hrabroslava, Zmaja čuvaja boli noga, stopil je na bodico. Tin in kužek »Vitez« mu jo izpulita, v zahvalo pa dobita vodo. Hrabroslav se srečno zbudi in Čaribaba izgubi hudobno moč nad ljudmi in živalmi. Vse se srečno konča, to pa še posebej veseli Sončka in Luno (Benjamin Kupper in Katarina Pipp).

Otroška igralska skupina je pokazala, da je v Borovljah in okolici dovolj naraščaja, treba je pač nekoga, ki z njim dela. To odgovorno nalogo je v društvu SPD »Borovlje« prevzel Niko Kupper, za kar mu gre vse priznanje. Niko pa ni le mentor in režiser, ampak je igrice tudi sam spisal ter s tem našel izhod iz znane stiske »Kaj pa naj igramo?«.

V vsakem oziru uspešna premiera je obenem obet za prihodnost, da bo skupina rasla in igrala.

Igro »Mali Vitez« bo otroška igralska skupina SPD »Borovlje« ponovila v nedeljo, 3. decembra, ob 16. uri. Zatem pa bo miklavževanje.

Franc Wakounig

Mladi Šentjanščani igrajo z veliko vneto

OSREDNJI KONCERT SPZ OB 200 LETNICI PREŠERNOVEGA ROJSTVA

Prešeren je dvignil narod iz anonimnosti

200-letnice rojstva prava slovenskega pesništva dr. Franceta Prešerna se koroški Slovenci po zaslugi Slovenske prosvetne zveze in v sodelovanju z glasbenim gledališčem Gabriel te dni spominjamo s celo vrsto prireditev. Niz se je začel v četrtek, 23. novembra zvečer z monodramo »Srečanje s Prešernom« v celovškem Napoleonovem hlevu (Napoleonstadl). Igralec Jožef Ropoša je potegnil vse registre svojega igralskega talenta, ko je besedilo Matjaža Kmecla postavil doživeto in presunljivo na oder. V petek, 24. novembra, je Ropoša gostoval v žitrajškem »KUMST-u«.

Tako rekoč srce spominjanja pa je osrednji koncert Slovenske prosvetne zveze v dvakratni izvedbi. Prva izvedba je bila v nedeljo, 26. novembra popoldne v Kulturnem domu v Šentjakobu v Rožu. Drugič bodo koncert izvedli v nedeljo, 3. decembra popoldne, ob 14.30 v pliberškem Kulturnem domu.

Glasbena skupina VOX ob spremljavi ansambla glasbenega gledališča Gabriel

Mešani pevski zbor »Podjuna« iz Pliberka

Slovenska prosvetna zveza si je koncert omislila kot kontrapunkt in simbiozo med ustaljenim in novim, med klasičnim in modernim, med znanim, nam domačim in med nenavadnim, morda celo neznanim. Skratka, koncert je, popolnoma v smislu gesla »kam?«, bil tvegan, a zato tem bolj uspešen in trden most

pevski in harmonični ravni, naj mimogrede povem, da tako dobro zapete pesmi »Luna sije«, kot jo je izvedla Podjuna, že dolgo časa nismo več slišali, seveda pa je na začetku stala Hubadova »Zdravljica« v izvedbi obirskega moškega zbora »Valentin Polanšek«, Radiški fantje pa so kot prvo zapeli pe-

Zbor »Radiški fantje«

med preteklostjo in prihodnostjo oziroma sedanjostjo. V prvem delu so koroški zbori MoPZ »Valentin Polanšek« z Obirskega (vodi Božo Hartman), Radiški fantje (vodi Nuži Lampichler) in MePZ »Podjuna« iz Pliberka (vodi Tone Ivartnik) peli Prešernove pesmi v znani zborovski priredbi. Zbori so dela izvajali na visoki

sem »Kam?«, torej geslo koncerta. Godalni kvartet Feguš iz Maribora, stalnica na slovenskih in mednarodnih odrih klasične glasbe, je instrumentalno dopolnjeval ta del koncerta.

Brez presledka, torej čisto organsko, je sledil drugi del z drugačnimi glasbenimi akcenti. Postavili so jih pevka skupina VOX (vodi Travdi Lipuš) in

glasbeno gledališče Gabriel, kot solopevec pa je zablestel Gabrijel Lipuš. Akcent je bila krstna izvedba novih skladb Prešernovih pesmi. Avtor skladb je Ljubljčan Dečo Žgur. Občinstvo je nove skladbe sprejelo odobravajoče, včasih celo navdušeno, splošna ocena koncerta pa je bila zelo zelo pozitivna. Predvsem so zvočje novih in znanih pesmi je navduševalo publiko.

Posebej za ta koncert je pisatelj in pesnik Andrej Kokot zbral misli o Prešernu in njegovem pomenu za slovenski narod ter jih stnil v vezno besedilo. Prebral ga je igralec Jožef Ropoša, Prešeren iz Kmeclove monodrame.

Kokot je scenarij razdelil na tri dele: »Misel o Prešernu«, »Prešeren med nami« in »Brezčasen Prešeren«. V naslednjem stavku objavljamo 1. del:

1. Misel o Prešernu

Letos obhajamo 200-letnico največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. Z današnjim koncertom, ene izmed spominskih prireditev Slovenske prosvetne zveze, želimo tudi koroški Slovenci izraziti svojo hvaležnost geniju, ki je naš narod dvignil iz anonimnosti in ga s svojo poezijo postavil na raven kulture evropskih narodov.

Zavedamo se, da se naša pismenska kultura pričinja davno prej, z Brižinskimi spomeniki, s Primožem Trubarjem, ki se je zavedal moči tiskane besede in napisal prvo slovensko knjigo, s katero je svojemu ljudstvu približal nauk religije v zanj razumljivi govorici, in Jurijem Dalmatinom, ki je prevedel Biblijo in jo izdal v slovenskem jeziku. Pot razvoja našega jezika je bila dolga in težavna. Vendar je kljub tujim vplivom in pezi tujih oblastnikov ter medsebojnih nasprotij postal temelj našega duhovnega razcveta.

Igralec Jožef Ropoša

Spoštujmo naše prednike, ki so ustvarili osnovo za razvoj jezika, s katerim smo kot preprosto ljudstvo stopali v skupnost kulturnih narodov, ki se na področju literature lahko ponasajo z velikimi imeni. Francozi imajo Villona, Nemci Goetheja, Italijani Danteja, Angleži Shakespeara, Rusi Puškina, če

stran meje prispevamo svoj delež k razvoju slovenske kulture. Korotan je zibelka slovenstva, zavedamo se svoje pripadnosti h kulturi in jeziku, ki odraža našo narodno identiteto.

Ker se zavedamo njegove veličine ter njegovega ugleda v svetu književnosti, je Prešeren živ in prisoten med nami. To nas navdaja z zdravim narodnim ponosom. V razmerah, v kakršnih koroški Slovenci tu živimo, je to še kako nujno in potrebno. Morda nam je Prešeren blizu zaradi neprijaznega časa, v katerem je živel in ustvarjal, in krivic, ki jih je doživljal s strani takratnih političnih dejavnikov, ki so preprečili objavo njegove »Zdravljice«, pesmi, ki jo je kot zdravico napisal svojim rojakom, pesmi, v kateri s preprostimi, a prepričljivimi verzi poziva k edinosti in spravi, budi up in vero vsem ponižanim, ki »hrepene dočakat dan, ko koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan«. Bolj aktualna humanistična izpoved o mirnem so-

Solist Gabrijel Lipuš

žitju tudi 150 let po Prešernovi smrti v svetovni književnosti nima podobne kulturnopolitične izpovedi. Številni narodi še vedno trpijo prezir in ponižanje, se borijo za svojo samostojnost in hrepenijo po Prešernovi, očitno težko uresničljivi predstavi, »ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak«.

MoPZ »Valentin Polanšek« in Godalni kvartet Feguš

omenimo le nekatere izmed znanih imen. Mi imamo Prešerna, ki se je s svojo genialno poezijo pridružil znanim prvom literature našega kontinenta. Nanj smo ponosni Slovenci, ki živimo izven meja Republike Slovenije. Ponosni, ker dobro v srcih mislimo, ker se čutimo s slovenskim narodom povezani, saj govorimo isti jezik in tu

Prisluhnimo Prešernovi besedi, njegovi viziji o dobrem sosedstvu, pa tudi njegovi svobodni, pogosto kritični misli, s katero je zbadal svoje nasprotnike. Prisluhnimo njegovi trpeči duši, njegovi ljubezenski pesmi, ki je našla pri slovenskih skladateljih razumljivo največ navdiha.

Franc Wakounig

PROBLEMATIKA BSE IN JUŽNOKOROŠKI ŽIVINOREJCI

»Kmetje zdaj plačujemo za pregrehe in napake industrije«

Kuga, ki ji pravimo »bolezen norih krav«, s kratico BSE, ter z znanstveno-medicinskim imenom »Creutzfeldt-Jakobova bolezen«, ne razsaja le med živino in ljudmi, ampak bolj in bolj razburja prebivalstvo, buri strahove in se kot nevidna hidra z nešteti lovskami seli v splošno družbeno zavest.

Nekje v prehranbeni verigi se je hudo zalomilo, se je zgodil greh, ki je v dobesednem pomenu besede smrten. Ta greh je krmljenje goved, torej čistega vegetarijanca, z živalskimi preostanki, tako rekoč z mesom. Tehnokrati bi dejali, da se je pač zgodila napaka, ki se ne bi smela, a se kljub temu je. To da je pač sestavni del in bridka dediščina tveganja, brez katerega menda ni napredka. Napredka, ki kljub najmodernejši medicini, kljub najboljšim zdravilom ni zmožen izničiti in ukiniti usodnih napak človekovega posega v program narave.

Novodobni kanibalizem

Bistvo posega oz. smrtni greh je v tem, da govedo, ki po naravi ne je mesa, krmijo z živalsko moko, narejeno iz zmletih preostankov živali. Novodobni kanibalizem – nič drugega.

Pri tem krmljenju so se živali okužile z nevarnimi klici bolezni, ki jo poznamo kot Creutzfeldt-Jakobovo bolezen, ali pa s kratico BSE. Slovenci ji pravimo »bolezen norih krav«, ki pa napada tudi človeka. Bolezen, sprva omejena na Veliko Britanijo, zaradi katere so pokončali že nad sto tisoč goved, umrlo pa je že tudi precej ljudi, se sedaj seli na celinsko Evropo. Po Franciji so zdaj primere obolelih goved odkrili že na Portugalskem, v Nemčiji, pa tudi Švica ni več »deviška«.

Zdaj vsi zapirajo meje pred uvozom govejega mesa, in kjer bolezen še ni izbruhnila, trdijo, da so absolutno varni pred njo. Kako jalove so lahko takšne trditve, kaže primer Nemčije, ki je do nedavnega zatrdjevala, da je »BSE-frei«.

Po mnenju tistih strokovnjakov, ki razvoj in širitev te možganske kuge že dolgo zasledujejo, menda v Evropi ni več države, ki bi lahko z absolutno in stoodstotno gotovostjo smela o sebi trdit, da ni okužena. Časi, ko so politiki v soju kamer gromko jamčili, da je njihova govedina zdrava, so minili s kvadratom hitrosti, s katero se bolezen širi po Evropi.

Danes smemo govoriti le o državah z manjšim ali z velikim rizikom okužbe.

A, SF – nizek riziko

Med države, ki sodijo med nizko oz. manj rizične, sodita na primer Avstrija in Finska.

Po eni strani zato, ker sta šele kratko časa v Evropski uniji in sta že prej imeli stroge

predpise za uvoz goved oz. zelo stroge kontrole znotraj države. Na drugi strani sta bolj ali manj neokuženi tudi zato, ker zaradi klimatskih in ge-

nastaja pri predelavi živalskih trupel in živalskega odpada.

Med koroškimi kmeti, ki so se odločili za krave iz Anglije, je tudi Miha Zablatnik, po do-

omenjeno, prepovedano, da bi govedo krmili z živalsko moko.

Dokumentacija AMA in pa skrbnost domačih govedorejcev zagotavljata, da je govedo naših

vedo, in to ne glede na pasmo, je popolnoma zdravo. Na eni strani je v Avstriji krmljenje goved z živalsko moko že dolgo prepovedano, kontrole AMA so izredno stroge, pa tudi kmetje sami se zavedajo, da se s poštenostjo najdlje pride. Oba pa tudi vesta, da je prav zaupanje kupca največji kapital živinorejcev. Omajano zaupanje je zelo težko in le dolgoročno mogoče spet okrepiti.

Sicer zveni zelo čudno, je pa res. Zdajšnji škandal, ki zaradi odkritja primera obelelega goveda v Nemčiji pretresa tudi Avstrijo, je velika priložnost za rejce in kupce. Priložnost, da se zavedajo pomena zdrave prehrane.

Kaj je alternativa?

Kako naprej, to je tisto vprašanje, ki si ga zastavljajo vsi, od politikov preko veterinarjev in govedojcev do kupcev.

Miha Zablatnik je tudi predsednik KIS, Kmečke izobraževalne skupnosti, in v tej funkciji vsem živinorejcem priporoča sledeče:

■ pri nakupu močne krme (Kraftfutter) naj zahtevajo garancijo, da je neoporečna, da ne vsebuje primesi živalskih odpadkov;

■ čimveč hrane naj črpajo iz domačega okolja. Žito za krmo naj kupujejo v zrnatem stanju in ga zmeljejo sami doma. Strogo naj se varujejo industrijsko pripravljene krme;

Radovedni junici na Kumrovi gorici

ografskih pogojev ne poznata masovnega intenzivnega oz. industrijsko strukturiranega kmetijstva kot so to kmetije, ki tega naslova ne zaslužijo več in bi jih morali imenovati mesopridelovalni obrati. Takšni obrati so na primer na Nizozemskem, na Danskem in drugod v EU.

Kljub temu pa tudi nihče ne jamči več, da država ni okužena. V Avstriji je prepovedano krmiti govedo z živalsko moko. Dovoljeno pa je krmljenje prašičev in kur. Možnosti za okužbo z BSE-jem je tudi pri nas bilo dovolj, najbolj klasična je bila uvoz živali.

Bolezen norih krav (BSE) izbruhne trideset mesecev po okužbi. Kdor ima skozi leta dokazano zdravo čredo in se drži vseh kontrolnih predpisov, ta lahko brez slabe vesti zre v prihodnost. Njegova živina je zdrava.

Težava pri tej bolezni je v tem, da jo je možno dokazati le na mrtvem govedu, ker je potreben pregled možganov oz. mozga. Kontrole na živem govedu še ni. To pa pomeni, da je lahko v teku let mnogo obolelih goved, pri katerih bolezen še ni izbruhnila, prišlo v prehranbeno verigo.

Druga pa je uživanje industrijsko izdelanih klobas in podobnih produktov, ki niso podvrženi deklaraciji porekla uporabljenega mesa. Pravilo pri teh izdelkih: čim bolj drobno je nekaj zmlet, tem bolj je nepregledno. Za klobase na primer se še zmeraj sme uporabljati uvoženo meso.

Med nevarne produkte sodijo tudi želatine in drugo, kar

mače Kumr v Biljnovsu. Več kot osem let že stoji v njegovem hlevu čreda krav pasme Jersey in Miha je z njo več kot zadovoljen.

Odkar pa je BSE tudi pri nas postal pojem, je čreda v središču pozornosti, ker pasma le izvira z britanskega otočja ...

Stalni nadzor

Kumrove krave niso privezane, ampak se pozimi in poleti prosto gibajo v hlevu in v zunanji ogradi. Čreda trenutno obsega okoli 25 repov, in sicer bika, krave, junice, junce in teličke.

Pri Kumru so se specializirali na pridelavo mleka.

Celotna čreda je, kot ostala goveja živina v deželi, pod strogim nadzorom AMA, to je državne kontrolne in marketinške družbe.

O vsakem govedu obstaja celovita, večkrat računalniško podprta dokumentacija porekla (rejna knjiga). Nadzor sega od staršev preko dneva osemenitve do dneva prodaje in zakola. Vidni dokaz te kontrole so rumene plastične znamke na ušesih goveda. Na njih so vneseni vsi važni podatki.

Ta kontrola in dokumentacija pa se seveda ne konča pred vrati klavnice, ampak sega do registracije posameznega kosa mesa. S tem je zajamčeno, da kupec točno ve, kje je ta kos mesa svojčas kot živo govedo bil vzrejen. S tem pa je zajamčena tudi neprekinjena kontrolna veriga porekla goveda od njegovega spočetja do konzumenta.

Miha Zablatnik pozdravlja ta kontrolni mehanizem, saj je najboljši dokaz za neoporečnost domačega goveda in njegovega mesa. Skozi to mrežo ni mogoče podtakniti goveda z nejasnim ali vprašljivim poreklom. Vrhu tega je v Avstriji, kot že

krajev, in to ne glede na pasmo, zdravo ter seveda užitno.

Zaskrbljeni rejci in kupci

Zaskrbljenost kupcev dobro razume tudi Andrej Lučovnik z Resnice pri Borovljah. Kot predsednik Rožanskega krožka za pitanje goved so mu skrbi domačih živinorejcev dobro znane, seznanjen pa je tudi s položajem v deželi in državi.

Miha Zablatnik med zdravimi teleti

Posledice škandala, ki ga je zadnje dneve sprožila bolezen norih krav tudi v Avstriji, najprej čutijo prav živinorejci.

Cene za govedo so zadnje dneve krepko padle, niso pa še dosegle dramatične točke. Kar še ni, pa se še lahko zgodi, meni Lučovnik in našteva, da je cena za kilogram kravjega mesa padla za 6 šilingov – z 28 na 22 šilingov. Pri bikih in volih je cena zdrsnila za 4 šilinge z 38 na 34 šilingov, pri junicah in juncih pa s 35 na 31 šilingov. Edino teleta še držijo svojo ceno.

Pri vsem tem pa je strah konzumenta pred domačim govejim mesom neupravičen, ugotavlja Lučovnik in Zablatnik. Na Koroškem vzrejeno go-

■ živino naj kupujejo le iz hlevov, ki se ukvarjajo z živinorejo. Ti hlevi so kot obvezni člani rejških zvez seveda pod stalnim nadzorom. Vsako govedo ima svojo rejno knjigo (Zuchtbuch), ki izkazuje njegov rodovnik (Stammbaum);

■ živinorejci naj bojo člani rejških zvez, ker le te dobijo premije za telice.

Nakup neidentificiranih goved za odgovorne živinorejce že tako ne pride v poštev.

Če se bojo rejci držali teh navodil, jim bojo zaupali tudi konzumenti. Kajti ti rejci so namreč garant, porok zdravega mesa, ki ga konzument lahko kupi pri njih oziroma pri mesarjih.

Franc Wakounig

PREVALJE / SUŠNIKOV DNEVI

Odpri razstavo Podjunska noša

Tradicionalna kulturna prireditelja Sušnikovi dnevi, tretja po vrsti, je potekala minuli konec tedna v tukajšnjem Družbenem domu. Njen namen je predvsem ohranjanje kulturne tradicije in predstavitev dosežkov domačih kulturnih ustvarjalcev. Zasnovana je na liku sokrajana dr. Franca Sušnika, ki je z njim povezan razvoj Koroške (ustanovil gimnazijo in študijsko knjižnico z domoznanskim oddelkom, vzgajal in spodbujal je mlade rodove kot svetovljan, a z veliko ljubeznijo do svojega rodu in Koroške). Tokrat so bili to dnevi dijakov in študentov, med njimi tudi iz zamejske Koroške; pogovor je potekal z domačinom, ki živi v Ljubljani, skladateljem, akademikom Lojzom Lebičem, ob predstavitvi njegove knjige *Od blizu in daleč*.

Sušnikove dneve so sklenili v nedeljo z odprtjem razstave *Podjunska noša*, avtorice etnologinje dr. Marije Makarovič in z nastopom študentske folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane. Ob tem je o svojih razmišljanjih ob 80. obletnici koroškega plebiscita na povabilo gostiteljev govoril dr. Janko Zerzer, predsednik Krščanske kulturne zveze iz Celovca. Uvodoma je v imenu KKZ in Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik iz Celovca mag. Martina Piko Rustia povedala, da sega delo dr. Makarovičeve v leto 1988, ko je raziskovala oblačilne navade na Zilji, jih predstavila v knjigi »Slovenska ljudska noša v besedi in podobi«, ki je izšla še v nemščini, noše so bile tudi razstavljene. Leta 1996 je avtorica izdala knjigo o nošah v Rožu, ob razstavi je izšel katalog v

slovensko-nemškem in italijansko-angleškem jeziku. Nazadnje je bila raziskana Podjuna in sicer področje Globasnice, čeprav se je tam pravzaprav to raziskovanje začelo, a so ga preložili. Knjiga o oblačilni kulturi v Podjuni je izšla l. 1999, dr. Makarovičeva pa je globaški folklorni skupini nudila še strokovno pomoč za pripravo oblačil za »globaško ojet«. Mag. Piko Rustia je še dejala, da je pri nastanku knjige in razstave sodelovala akademska slikarka

no pri praznjem oblačilu, da so se ženske na slovenskem etničnem ozemlju skušale unikatno oblačiti. Pritiski iz okolja so bili močni in posnemanje ni bilo zaželeno. Raziskava želi povedati oblikovalcem folklornih skupin, naj le-te ne bodo uniformirane. Sicer pa tudi dandanašnji nismo uniformirani, je sklenila dr. Makarovičeva. Folklorna skupina »France Marolt« je občinstvu zaplesala nekaj ljudski plesov, med njimi tudi podjunskega iz okolice Borovelj.

Z razstave *Podjunska noša* na Prevaljah

Jana Dolenc, razstavo je oblikoval Miha Dolinšek, za restavriranje oblačilnih kosov pa je poskrbela Antonija Korošec iz Mute.

Avtorica dr. Marija Makarovič je komentirala podjunske šege oblačenja, češ da je viden meščanski vpliv, sicer so modo usmerjali starši in župniki, zanimivo pa je dejstvo, posebej vid-

Občinstvu je svoja razmišljanja ob 80.-letnici koroškega plebiscita predstavil dr. Janko Zerzer, predsednik Krščanske kulturne zveze iz Celovca in med drugim menil, da bosta tudi v bodoči EU potrebni senzibilnost in solidarnost, če želimo ohraniti narodovo (ne le manjšinjsko) samobitnost.

S. Š.

KONCERT

Odlični pianist Indjic v Celju in Ljubljani

V ponedeljek, 13., in v torek, 14. novembra je na abonmajskih koncertih v Celju in Ljubljani po šestih letih ponovno koncertiral pianist svetovnega slovesa Eugen Indjic.

Indjic, po materi ruskega in očetu srbskega rodu, je ameriški državljan, ki živi v Parizu. V mladih letih je bil učenec znamenitega Arthura Rubinsteina, ki mu je prerokoval sijajno pianistično kariero. Pri trinajstih letih je prvič nastopil z Nacionalnim orkestrom iz Washingtona, pri šestnajstih pa mu je kritik napisal: »Chopina igra kot Poljak, Debussyja kot Francoz in Prokofjeva kot ruski maestro«. Pot na svetovne koncertne odre pa mu je odprla prva nagrada na Chopinovem tekmovanju v Varšavi l. 1970.

Zelo redko se zgodi, da svetovnoznani pianist izvaja tudi delo slovenskega skladatelja. Na tokratnem gostovanju v Celju in v srebrnem abonmaju Cankarje-

vega doma v Ljubljani pa je Indjic poleg velikih romantičnih skladateljev Chopina, Schumanna in Liszta izvajal tudi tri miniaturne skladbe iz ciklusa »Listi iz albuma za Tatjano« prisotnega slovenskega skladatelja Iva Petriča. Te skladbe so nastale ob skladateljevih obiskih Koroške, zato jih je tudi naslovlj z »Mimo in srečno poletje«, »Sončni dan v Salzburgu« in »Neodposlano pismo z Vrbskega jezera« – to zadnje kot asociacija na skladatelje Brahmsa, Mahlerja in Berga, ki so tudi nekoč komponirali ob lepem Vrbskem jezeru. V teh skladbah, v Chopinovi baladi št. 1, štirih mazurkah op. 30, scherzu št. 2, Schumannovem ciklusu Kreisleriana op. 16 in v Lisztovem Mefistovemu valčku št. 1, je Indjic dokazal svoje veliko mojstrstvo. Z izjemno prefinjeno tehniko ter subtilno muzikalnostjo je znal oblikovati vzdušja miniaturne in daljših skladb ter jih povezati v celoto. Številnemu

občinstvu v dvorani Narodnega doma v Celju in v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, ki je zlasti aplaudiralo izvrstni izvedbi popularnega Chopinovega Scherza št. 2 v b-molu, se je ta odlični pianist oddolžil še z dveh dodatkom.

Lovro Sodja

21. / 22. 12. Bachov

»Božični oratorij« v Celovcu

Mešani pevski zbor SPD »Danica« iz Šentprimža in zbor koroških madrigalistov (Madrigalchor Klagenfurt) pripravljata za četrtek in petek, 21. in 22. decembra 2000, Bachov »Božični oratorij«. Nastopala bosta v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Zbor madrigalistov je ob začetku letošnjega leta – leto srečanja – povabil MePZ »Danica«, da bi skupno izvedla ob 250-letnici smrti velikega baročnega skladatelja J. S. Bacha eno njegovih najznamenitejših del, »Božični oratorij«. Bach je umrl 28. julija l. 1750, star komaj 65 let. Ustvaril je okoli 1000 del, med največje zborovsko-orkestralne stvaritve, ki jih ima glasbena zgodovina, pa šteje gotovo Bachov »Božični oratorij«. Zbora ga bosta izvajala skupno s solisti in z orkestrom »Orpheus Kammerorchester Wien« (člani orkestra bodo deloma igrali na originalnih baročnih glasbilih) pod vodstvom Klause Kuchlinga. Ne zamudite edinstvenega glasbenega užitka!

Vstopnice so že v predprodaji pri pevkih in pevcih ter v pisarni Slovenske prosvetne zveze (Danica Kežar) in Krščanske kulturne zveze (Michaela Fugger) v Celovcu.

■ Pismo bralca

Nekaj misli k 40-letnici športnega društva DSG Sele/Zell

40-letnica športnega društva DSG Sele/Zell je bila za Sele brezdvomno velik dogodek. Na eni strani zadostitev nad uspešnim delom, na drugi strani počastitev, priznanje in zahvala zaslužnim športnikom in odbornikom.

Vendar to ni zadostovalo vsem. Zgrajajo se v javnosti nad tem, da niso bili dovolj pohvaljeni in počaščeni. Zares vesten društvenik naj bi videl društvo v ospredju, ne pa samega sebe! Da pa mlajši odborniki – hvala Bogu, da jih imamo – ne vedo za vsako »pičico«, kar se je dogajalo

pred štiridesetimi leti, je samoumevno. Kdor ne dela, ta ne more narediti napake; kjer se pa dela, tam se pa lahko zgodi ta ali ona napaka.

Starešinam iskrene čestitke in iskrena hvala za opravljeno nesebično delo, mlajšim pa zadosti poguma in kar tako naprej! Brez idealizma pač taka stvar ne more uspevati oziroma napredovati.

Neumornim sodelavcem še enkrat iskrena zahvala in čestitke, mladini pa zadosti vztrajanja in uspešno delovanje. Tudi brez odlikovanj in zahvale ima človek v svojem srcu nekako zadostitev. Sebičnost in nesebičnost sta pač dve različni plati. S športnim pozdravom

Friedl Mak, Sele-Borovnica

30.11. ob 19.30h

Samostan v Vetrinju – dvorana fresk,

01.12. ob 19.30h

kač center, Šentjanž v Rožu, ob 19.30h

02.12. ob 19.30h

Farna dvorana, Šmihel nad Pliberkom, ob 19.30h

Glasba

Bernarda Fink:
mezzosopran – samospevi

Janez Gregorič:

kitara – skladbe na besedila Franceta Prešerna,
Maje Haderlap, Martina Kuchlinga in Fabjana Hafnerja

Književnost

Maja Haderlap, Martin Kuchling, Fabjan Hafner:
nekaj Prešernovega, nekaj o Prešernu, nekaj svojega

Likovna umetnost

Nežika A. Novak: oblikovanje prostora

kkz:

PRIREDITVE

ČETRTEK, 30. 11.

CELOVEC, univerza, soba i-144
18.00 Predstavitev skupnega projekta univerze in Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani na primeru Železne Kaple »Medetnični odnosi in identiteta«

CELOVEC, v prostorih ZG In ZRG za Slovence – Združenje absolventov Zvezne gimnazije za Slovence
19.00 Redni občni zbor

Vetrinj, dvorana fresk – KKZ, SPZ

19.30 Prešeren 2000. Berejo: Maja Haderlap, Martin Kuchling, Fabjan Hafner; Glasba: Bernarda Fink (glas) in Janez Gregorič (kitara)

PLIBERK, farna dvorana – SPZ
19.30 Monodrama »Srečanje s Prešernom«. Igra: Jožef Ropoša

GRADEC, v klubskih prostorih – KSŠŠG

20.00 Redni občni zbor študentskega kluba

PETEK, 1. 12.

ŠENTPETER PRI ŠENTJAKOBU, Višja šola
8.30 Dan odprtih vrat. Vodstvo po šolskih prostorih in prigrizek. Nadaljna vodstva ob 9.30 in 10.30

ŠENTJANŽ, k & k – Zveza slovenskih žena, k & k
18.00 Razstava. Čipke-Tiffany-Klobučevina. Domače umetnice predstavljajo svoja dela

CELOVEC, Napoleonstadl – založba Heyn

10.00 Predstavitev knjig z diskusijo W. Ötsch: »Haider light« in K. Ottomeyer: »Die Haider Show«; moderacija Samo Kobenter (Der Standard)

CELOVEC, Musilova hiša – SPZ
19.30 Literarno glasbeni večer »Dekletom«

BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD Bilka
19.30 Premiera »Deset zamorčkov«. Nastopa mlad. skupina SPD Bilka

ŠENTJANŽ, k & k – SPZ, KKZ, k & k

19.30 Prešeren 2000. Berejo: Maja Haderlap, Martin Kuchling, Fabjan Hafner; Glasba: Bernarda Fink (glas) in Janez Gregorič (kitara)

SOBOTA, 2. 12.

PLIBERK, pred kavarano Pazzo – otroška skupina Palčki
8.00 Božični bazar; traja do 17. ure

CELOVEC, pred Mohorjevo LŠ – Mohorjeva LŠ
8.00 Božični bazar; traja do 12. ure

GLOBASNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica

17.00 Plesni tečaj; vodi Gregej Krištof
CELOVEC, Klagenfurter Ensemble – SKD Celovec

16.30 Mali princ. Nastopa lutkovna skupina Mi smo Mi SKD Celovec

ŽELEZNA KAPLA, farna cerkev
18.00 Zborovski koncert. Nastopa: Vox Nova iz Špitala ob Dravi

ŠMIHEL, farna dvorana – KKZ, SPZ, KPD Šmihel

19.30 Prešeren 2000. Berejo: Maja Haderlap, Martin Kuchling, Fabjan Hafner; Glasba: Bernarda Fink (glas) in Janez Gregorič (kit.)

BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD Bilka

19.30 Ponovitev »Deset zamorčkov«. Nastopa mladinska skupina SPD Bilka

HODIŠE, v grajski štali – SPD Zvezda

20.00 Irish & Scottish Folk evening

PLIBERK, v kulturnem domu – Mlada EL

20.00 Koncert s »Petzenbluat« in »Black summer« ter nagradno tekmovanje »Kdo pojé največ banan?«

NEDELJA, 3. 12.

OBIRSKO, pri Kovaču – SPD Valentin Polanšek

11.00 Miklavževanje

ŠENTPRIMOŽ, pri Voglu
11.00 Adventno srečanje upokojencev Podjuna. Nastopajo: pevci »Korenine« SPD Danica

PLIBERK, kulturni dom – SPZ

14.30 Osrednji koncert. 200-letnica rojstva Franceta Prešerna. Sodelujoči: MePZ Podjuna, MoPZ Valentin Polanšek, Radiški fantje, VOX, Gabriel Lipuš & band in godalni kvartet Feguš iz Maribora

GLOBASNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica

14.30 Opereta »Miklavž prihaja«. Nastopa domača otroška skupina

BOROVLEJE, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje

16.00 Ponovitev igre »Mali vitez« in nato Miklavževanje

SVEČE, gal. Gorše – SPD Kočna

18.00 Miklavževanje

TOREK, 5. 12.

RADIŠE – SPD Radiše
16.00 Miklavževanje po domovih; tel. prijave: Andrej Lamoichler (740957)

SELE
17.00 Miklavževanje po domovih; prijave sprejema Pavli Čertov (0664/2222406)

ŠENTJANŽ, k & k
19.00 Nachlese zum 10. Oktober. Predava: dr. Karl Stuhlpfarrer

ČETRTEK, 7. 12.

ŽVABEK, farna dvorana – KPD Drava, ORF

19.00 Koncert adventnih in duhovnih pesmi. Sodelujejo: MePZ Gorotan iz Šmihela, cerkveni zbor Žvabek, Oktet Suha, Pevsko-inst. skupina KPD Drava, Dvojezični otroški zbor iz Žvabeka

DUNAJ, v klubu – KSŠSD

20.00 Občni zbor

PETEK, 8. 12.

CELOVEC, mestno gledališče – KKZ
19.30 Gled. predstava »Sluga dveh gospodarjev«. Gostuje: Mestno gledališče ljubljansko

ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – Tamburaška skupina SPD Jarja

20.00 Koncert in predstavitev zgoščenke tamburaške skupine »Tamika« iz Železne Kaple. Nastopa Oktet Suha

SOBOTA, 9. 12.

RADIŠE, farna cerkev – SPD Radiše

19.00 Adventni koncert. Nastopajo: pevske skupine in recitatorji SPD Radiše

PLIBERK, kulturni dom – SPD Trta
20.00 Predstavitev zgoščenke »Moja ljubezen« pesmi Pavleta Kernjaka. Izvaja MoPZ Trta iz Žitare vasi

ŠMIHEL, farna dvorana – KPD Šmihel, SPZ

20.00 Advent-electronic (koncert-event). Nastopajo: Bernhard Loibner (Dunaj), Helmut Schäfer (Gradec) in Karl Jenšac (Globasnica)

NEDELJA, 10. 12.

SELE, farna dvo. – KPD Planina
14.00 Miklavževanje

CELOVEC, Dom glasbe (Mozartova dvorana) – MePZ Gallus

14.30 40 let MePZ Jakbo Petelin Gallus. V spomin na dr. Franceta Cigana nastopa cerkveni zbor iz Črensovca

VOGRČE, farna cerkev

19.00 Adventni koncert. Nastopajo: Kvartet bratov Smrtnik, cerkveni zbor Vogrče, Šmihelski kvintet, Vokalna skupina Pet in tri, sestre Katarina in Mateja Kerbitz

OBIRSKO, pri Kovaču – SPD Valentin Polanšek

20.00 Božičnica. Nastopajo: Duo »Albert & Pavle« in domače skupine

TOREK, 12. 12.

CELOVEC, Tischlerjeva dvorana – Mohorjeva LŠ in SKD Celovec

15.00 Gled. predstava »Eko Eko«. Gostuje otroška skupina iz Bilčovsa

SOBOTA, 16. 12.

ROŽEK, farna cerkev – KD »Peter Markovič« in Katoliška mladina Rožek

18.30 Adventni koncert. Nastopajo: dvojezični mladinski zbor Rožek, Oktet Suha; povezava: Rezka Kanzian

RADIŠE, kult. dom – SPD Radiše

19.00 Družabni večer

ŠKOČIJAN, turistični center – KD Škocijan

19.00 Prizor Svetonočna legenda (S. Darina); režiserka: Breda Pugelj. Nastopajo: otroški zbor, NOMOS, cerkveni zbor

ŽITARA VAS, KUMST

20.00 Koncert skupina »Bališ«. Nova rock skupina se predstavlja, predskupina: zipi

NEDELJA, 17. 12.

CELOVEC, Pastoralni center – Pastoralni center in SKD Celovec

10.30 Po maši lutkovna predstava »Kosmata žaba«. Gostuje lutkovna skupina iz Šmihela

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
sestevke mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-50)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI

Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

ČE 30. 11. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 1. 12. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 2. 12. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 3. 12. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena

PO 4. 12. ■ 18.10 Kratki stik

TO 5. 12. ■ 18.10 Otroški spored

SR 6. 12. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 3. 12. ■ 13.30 ORF 2 • Projekti, ponudbe in poklicne perspektive: Dan odprtih vrat Višje šole Šentpeter • Le optimisti ustvarjajo čudeže: Misijonar Peter Opeka • »Žive naj vsi narodi« - Osrednji koncert Slovenske prosvetne zveze ob 200-letnici rojstva Franceta Prešerna • Tamika: Zlati zvoki tamburic

PO 4. 12. ■ 3.45 ORF 2, 16.00 TV SL01 (Pon.)

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viša 8.30 Živa 14.00 Viša 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15-17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklija

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 1. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Glasba 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Music for the masses 23.00 The rest of the day 24.00 Tamera (pon.) 01.00 Soundtrack tedna

SO 2. 12. ■ Forum: Simpozij v Osojah - Gudrun Körner »Schöne Greise« 11.00 BBC News 11.30 Campus Radio: Ekскурzija v Romunijo 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Svet je vas 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Nagrajena oddaja o gledališki delavnici v Izrajelu 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Glasba

NE 3. 12. ■ 10.00 Evropa v enem tednu 10.30 Glasba 11.00 Literarna kavarna: Nina Kokelj in Jurij Hudolin 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Special: Mamila 18.00 Topel veter v Koroski eter 18.45 Poročila 19.00 Club Karate 20.00 BBC News 20.06 Sunday Loops 22.00 For those about to rock 24.00 Glasba

PO 4. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.06 Zdrava ura- dr. Franz Inzko 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Druga glasba: Slovenski interpreti 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Digitalizacija ljudske zavesti 20.00 BBC News 20.06 Take the Jazz Train 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Glasba 24.00 Forum: Simpozij v Osojah - Gudrun Körner »Schöne Greise«(pon.)

TO 5. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.06 Glasba 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Druga glasba: World music 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Kakkoi 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Glasba 21.30 Planet music 22.00 Literarna kavarna: Zalozba Beletrina berejo Nina Kokelj in Jurij Hudolin (pon.) 23.00 Nachtfalter 24.00 Glasba

SR 6. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Druga glasba: Jazz 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Mediterraneo 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio 22.00 Mad Force 24.00 Special: Solški radio - Mamila (pon.) 01.00 Glasba

ČE 7. 12. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.06 Glasba 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Ta mera 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Glasba 22.00 Club Karate 23.00 Glasba

LJUBLJANA

Bloudkova plaketa za leto 2000 profesorju Milanu Kuppru!

Koroški Slovenci smo prejeli nadaljnje visoko odlikovanje Republike Slovenije na področju športa: profesor Milan Kupper je v petek zvečer v okviru slovesne podelitve 36. Bloudkovih priznanj v Veliki dvorani Narodne galerije v Ljubljani prejel Bloudkovo plaketo za leto 2000!

Bloudkovo plaketo je podelila predsednica odbora Marija Knez-Bergant

Kupper je odlikovanje prejel za prispevek k razvoju slovenskega športa na Koroškem. V utemeljitvi za podelitev Bloudkove plakete 2000 profesorju Milanu Kuppru je mdr. zapisano, da kot prvi strokovnjak na področju športne vzgoje med koroškimi Slovenci ni le pionir na področju šolske vzgoje, ampak tudi plavanja in alpskega smučanja. Velike zasluge da ima nagrajenec tudi za ustanovitev Slovenske športne zveze (SSZ), krovne organizacije vseh slovenskih športnih društev na Koroškem.

Sklep o odlikovanju prof. Milana Kuppra, ki se je odrekel s podelitvijo plakete povezane denarne nagrade in jo prispeval v sklad za pomoč ljudem, ki jih je prizadel plaz v Logu pod Mangartom, je na predlog Slovenske športne zveze sprejel strokovni Odbor za podeljevanje Bloudkovih priznanj pri Ministrstvu za šolstvo in šport

R Slovenije, kateremu je tudi letos predsedovala Marija Knez-Bergant. Devetčlanski odbor je v olimpijskem letu 2000 imel pri izbiri izredno težko nalogo, saj je moral pretehtati skupno kar 67 predlogov! Odločil se je za podelitev štirih Bloudkovih nagrad in dvanajstih Bloudkovih plaket.

Priznanje sta nagrajencem podelila predsednica Odbora za podeljevanje Bloudkovih priznanj Marija Knez-Bergant ter slovenski minister za šolstvo in šport dr. Lovro Šturm, slavnostni govornik pa je bil predsednik Slovenske olimpijske akademije v Ljubljani in najuspešnejši slovenski športnik na velikih tekmovanjih (OI, SP, EP) Miro Cerar. Slovesne podelitve Bloudkovih priznanj sta se s strani SSZ udeležila prejemnik Bloudkove plakete za leto 1998, odbornik Franci Wiegele, ter tajnik Ivan Lukan, nagrajenca Milana Kuppra pa je spremljala njegova soproga Lenčka.

Najvišje priznanje, Bloudkovo nagrado, so letos prejeli alpinist Davor Karničar za prvi popolni smučarski spust z najvišje gore na zemlji – Mount Everest, vrhunska alpska smučarka Špela Pretnar za 1. mesto v skupni razvrstitvi svetovnega pokala v slalomu v sezoni

1999/2000 ter zaslužna športna delavca Jože Hladnik za življenjsko delo na področju športne vzgoje, atletike in še posebej med atletskimi sodniki, ter nekdanji državni sekretar za šport R. Slovenije dr. Janko Strel za izjemen prispevek k razvoju slovenskega športa.

Bloudkovo plaketo za leto 2000 pa so poleg prof. Milana Kuppra prejeli: veslača Rok Kolar in Matej Prelog, gimnastik Edvard Kolar, košarkarska reprezentanca Slovenije do 20 let, Brigita Langerholz (lahka atletika), Mojca Suhadolc (alpsko smučanje), Matjaž Vrhovnik (alpsko smučanje) ter zaslužni športni delavci Lojze Abram (dolgoletni predsednik Slovenskega planinskega društva Trst), dr. Marjeta Kovač (pedagoginja, raziskovalka in strokovnjakinja na področju športne gimnastike, Jože Kuzma (strokovnjak za rokomet, hokej na ledu, plavanje in vaterpol), Ivo Makarovič (uspešen trener in organizator v AK Gorica) in Marko Trskan (za prispevek k razvoju in popularizaciji alpskega smučanja v Sloveniji). Vse dobitnike Bloudkovih priznanj od leta 1964 dalje lahko preberete v internetu pod naslovom <http://www.slo-sport.org>.

Iz Koroške so doslej bili odlikovani naslednji zaslužni slovenski športni delavci oz. športna društva: ŠD Zahomc (1977), ustanovitelj in prvi predsednik ŠD Zahomc dr. Janko Wiegele (1983), dolgoletni predsednik Slovenskega planinskega društva Celovec in častni član SSZ Lubo Urbajs (1984), dolgoletni predsednik in sedanjí podpredsednik SSZ Danilo Prušnik (1985), Franci Wiegele starejši (1998), trener uspešnih zahomških smučarskih skakalcev, ter leta 1999 ob svoji 50-letnici Slovenska športna zveza (SSZ) kot krovna organizacija vseh slovenskih športnih društev na Koroškem. I. L.

Prof. Milan Kupper – portret

Milan Kupper, koroški Slovenec, rojen leta 1924 v Šentruptu pri Velikovem, ki danes živi v Gorjah nad Vrbo ob Vrbskem jezeru, je kot profesor telesne vzgoje več desetletij bistveno prispeval k vsestranskemu razvoju slovenskega športa na Koroškem. Kot »mož prve ure« ima tudi velike zasluge za ustanovitev in uspešen razvoj Slovenske športne zveze (SSZ), krovne organizacije vseh slovenskih športnih društev na Koroškem.

Milan Kupper se je kot prvi koroški Slovenec odločil za študij telesne vzgoje na graški univerzi. Po uspešno opravljenem izpitu leta 1948 se je vrnil na Koroško. Do leta 1956 je poučeval telesno vzgojo in geografijo na različnih šolah v okraju Velikovec, leta 1957, z ustanovitvijo Slovenske gimnazije, pa se je mladi pedagog preselil v Celovec. Prvi ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Joško Tischler ga je izbral za enega prvih razrednikov na pravkar ustanovljeni najpomembnejši šolski ustanovi za koroške Slovence. Že v prvem letu je Kupper uvedel kot stalni prispevek k zaključni akademiji telovadni nastop, o katerem je bilo v javnosti mnogo diskusij. Kot prvi strokovnjak na področju telesne vzgoje med koroškimi Slovenci je prof. Milan Kupper zelo hitro postal idol dijakov Slovenske gimnazije in širše slovenske javnosti: postal je pionir športa ne samo na področju telovadbe, ampak tudi na področju plavanja in alpskega smučanja.

Strokovno oporo je Milan Kupper dobil leta 1969 v nek-

danjem absolventu prvega letnika, ko se je na Slovensko gimnazijo kot profesor vrnil mag. Anton Malle. Slednji v knjigi »TRAN/SPORT«, prvemu zborniku o slovenskem športu na Koroškem, ki je izšel lansko leto ob 50-letnici Slovenske športne zveze, poudarja, da je dober del današnjega znanja v slovenskem športu prispeval prav profesor Milan Kupper, ki je »vselej podpiral prizadevanja za dosego visokega nivoja v telesni vzgoji, omogočil tehnični napredek ter pospešil športno izmenjavo na področju šolskega športa na Koroškem in preko meja«. Slovenska gimnazija je danes splošnoizobraževalna višja šola, na kateri je raven telesne kulture visoka kot malokje na avstrijskem Koroškem. Iz leta v leto zbujajo pozornost zlasti po vidnih športnih uspehih svojih dijakov in dijakov na nacionalni in mednarodni ravni.

Milan Kupper je bil leta 1949 tudi eden prvih pri ustanovitvi Slovenske fizikalne zveze (SFZ), predhodnice današnje Slovenske športne zveze. Vodil je velikovski krožek nastajajoče zveze, ki se je hitro širila po vsej južni Koroški. Bil je tudi član odbora množičnih prireditev kot so to pohodi na Arihovo peč ali edinstvena »Štafeta po dvojezični Koroški«, ki so jo koroški športniki leta 1976 organizirali v protest proti restriktivni avstrijski manjšinski zakonodaji.

Za svoje zasluge kot dolgoletni sodelavec in član predsedstva SSZ ter za razvoj telesne kulture med Slovenci na avstrijskem Koroškem ga je SSZ leta 1995 imenovala za častnega člana in ga odlikovala z zlatim odličjem Slovenske športne zveze.

PRAZNUJEJO! Marija Male iz Slovenjega Plajberka – 50. rojstni dan; Lizi Oraže iz Bele pri Železni Kapli – rojstni dan; Barbara Jagoutz iz Gorič pri Miklavčevem – 85. rojstni dan; Barbara Kunčič iz Šentjakoba – 80. rojstni dan; Hildi Perne iz Šmihela – osebni praznik; Katarina Berchtold iz Črgovič – 70. rojstni dan; Albert Sima iz Deščic – rojstni dan; Marija Blažej iz Podlbič pri Šmihelu – rojstni dan; Mihi Notsch s Čemernice nad Šentjakobom – rojstni dan; Gabi Osojnik iz Železne Kaple – rojstni dan; Rozalija Wutti iz Ločila – 72. rojstni dan; Leni Isopp iz Gorinčič pri Šentjakobu – 50. rojstni dan; Andrej Marktl iz Libuč – 70. rojstni dan; Matevž Kaki iz Spodnjih Jezerc – 84. rojstni dan; Beti Lipuš iz Lepene – 73. rojstni dan in god; Elzi Kogoj iz Lob-

SLOVENSKI VESTNIK čestita
nika – 50. rojstni dan; Marija Magnet z Rut pri Rinkolah – 80. rojstni dan; Marija Hrast iz Celovca – dvojni praznik; Jurij Perč iz Celovca – 40. rojstni dan; Karl Kulterer iz Rakol pri Tinjah – rojstni dan; Katja Krištof iz Dvora pri Šmihelu – rojstni dan; Janez Pernat z Bistrice nad Pliberkom – rojstni dan; Katarina Mandl iz Libuč – rojstni dan; Marija Vavti iz Nonče vasi – rojstni dan; Janez Kumer z Brega pri Dobu – rojstni dan; Štefka Apovnik iz Borovij – rojstni dan; Frida Hudl iz Globasnice – rojstni dan; Franc Hafner iz Večne vasi – rojstni dan; Frida Flödl iz Črgovič – rojstni dan; Marjan Verdel iz Borovelj – rojstni dan; Matevž

Wakounig z Ladin – rojstni dan; Barbara Jop iz Gradca – rojstni dan; mag. Andrej Feinig iz Sveč – 38. rojstni dan; Anica Rutar iz Mokrij – rojstni dan; Andreja Rutar z Dvora pri Mokrijah – rojstni dan; mag. Martin Rutar iz Šentvida v Podjuni – rojstni dan; Traudi Goritschnig na Šentani – rojstni dan; Walter Gutovnik iz Podjune – 50. rojstni dan; Pepca Druml z Ziljske Bistrice – rojstni dan; Peter Kuchar iz Bele – rojstni dan; Breti Kutschnig z Obirskega – rojstni dan; mag. Roman Verdel iz Borovelj – rojstni dan; prof. Milan Kupper iz Vrbe – rojstni dan;

Slovenski vestnik čestita!

Za posredovanje imen slavljenk in slavlencev se zahvalujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA vabi na odprtje razstave

ČIPKE, TIFFANY, KLOBUČEVINA, NAKIT

v k & k center v Šentjanžu v Rožu v petek, 1. decembra 2000, ob 18. uri

Razstavljajo domače umetnice Maja Millionig-Kupper, Rosalia Hafner, Martina Traunik in Traudi Lipuš.

Glasbeni okvir: tamburaška skupina TAMIKA SPD »Zarja« iz Železne Kaple
Razstava bo odprta do 17. decembra ob torkih, četrkih in sobotah med 18. in 20. uro, ob sredah in petkih med 9. in 12. uro, ob nedeljah pa med 15. in 18. uro.

ČIPKE
TIFFANY
KLOBUČEVINA
NAKIT

ODBOJKA-USPEŠEN CEV TURNIR V WOLFSBERGU

Francozi prekinili serijo zmag Dobljanov

Stebri Dobljanov: Martin Micheu, Jure Kokot, Wolfgang Schmerlaib in Matjaž Hafner

Pretekli konec tedna je bil za SK Zadruga Aich/Dob velik dogodek. Prvič v 18-letni klubski zgodovini so organizirali mednarodni odbojkaški turnir za CEV pokal, to je drugo najvišje pokalno tekmovanje najboljših klubov na državni ravni. Marljivi klubski odborniki, igralci in igralkе vseh moštev in številni prostovoljni pomagači so se mesece pripravljali na to odbojkaško srečanje, ki

je bila enkratna promocija za šport in prijateljstvo med narodi.

Na turnirju so sodelovali poleg SK Aich/Dob še prvak OK Bihač iz Bosne-Hercegovine, Petange iz Luksemburga in vrhunski profesionalni klub Tourcoing/Lille iz Francije. Na sporedu je bilo šest tekem, vsak proti vsakemu. V petek je v prvem srečanju Tourcoing (F) premagal odbojkarje iz Bihača

s 3 : 0. Zvečer so Dobljani nastopili proti prvaku Petange iz Luksemburga in ga zasluženoma premagali s 3 : 1 (19,-23,23,13).

V soboto je turnirski favorit iz Francije povozil v le 50 minutah dolgem boju Petange s 3 : 0. Isti dan so Dobljani z odličnim servisom in kompaktno igro premagali goste iz Bihača s 3 : 0 (17,22,16). Poleg »top scorerja« Roberta Chocholaka

sta odlično partijo odigrala še bloker Jure Kokot in napadalec Wolfgang Schmerlaib. Z zmago so Dobljani dosegli veliki finale in se v nedeljo zvečer borili proti profesionalcem iz Francije za vstop v osminski finale.

Profesionalci iz Francije, kar nekaj igralcev meri nad dva metra, so začeli zelo samozavestno in napadalec ter šli v vodstvo. Domačini so se hrabro borili in se približali na 16 : 18. V napetem dvoboju so Francozi niz dobili s 25 : 19. V drugem nizu so domačini ob glasni podpori okrog 500 navijačev strnili vse moči in celo šli v vodstvo s petimi točkami. Toda izredno močni Francozi, ki igrajo na nivoju Hot volleys z Dunaja, so z odličnim blokom, sprejemom in servisom še obrnili tekmo in zmagali prepričljivo s 25 : 17. V tretjem in odločilnem nizu so Dobljani šli v vodstvo in bili enakovredni, toda fizično in igralsko izredno motivirani

gostje iz Lilleja so tesno, a zasluženoma zmagali s 25 : 22. Francozi so bili dejansko za Dobljane za razred močnejši. Domačini so lahko z drugim mestom izredno zadovoljni. Istega dne je Bihač v napeti in borbeni tekmi premagal Petange s 3 : 2 in osvojili tretje mesto.

Trener Vladimir Pridal: »Moštvo Tourcoing iz Francije je bilo favorit in je igralo na vseh pozicijah odlično. Zmagovalec je izžareval samozavest in sigurnost. Blok je bil izvrsten. S svojim moštvom sem zelo zadovoljen, dosegli smo veliki finale. Želim si več takih visokokaratnih nasprotnikov.«

Mirko Štukelj

Termini:

Moški igrajo v soboto, 2. 12. ob 19. uri v KD proti VT Tirol. **Ženske** igrajo istega dne ob 17. uri proti UWW Dunaj. V nedeljo, 3. 12. pa ob 14. uri proti Südstadtu. Vabljeni!

Turnir je odlično moderiral Christian Matschek (levo)

Foto: Štukelj

NAMIZNI TENIS

Hitre žogice pri »Joola-Austria Top 10«

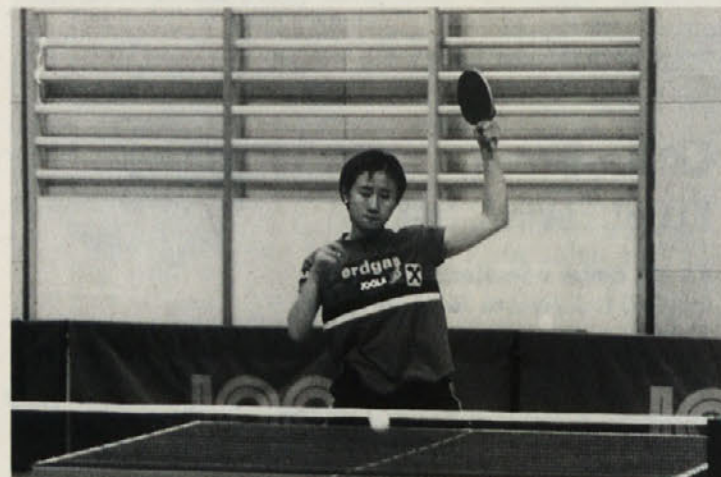
Pretekli konec tedna je Humška skupnost na čelu s Francem Juwanom gostila v športni dvorani Kulturnega doma vso avstrijsko namiznoteniško elito, manjkal je samo Werner Schlager, ki je nastopil na Švedskem. V športni dvorani so tenisači in

tenisačice igrali na štirih mizah, vsak proti vsakemu. Gledalci so videli napete dvoboje. Zmagovalec »Joola Austria Top 10« turnirja v moški skupini je bil odlični Konstantin Lengerov, ki je premagal vse nasprotnike (osem zmag). Pri ženskah je

majhna in hitra Avstro-Kitajka Lui Jia bila razred zase. Tudi ona je suvereno premagala vse nasprotnice (sedem zmag).

Koroški as Aleksander Sekulič, ki igra v državni ligi pri klubu Labot, je kar šestkrat podlegel in samo dvakrat zmagal.

Za brežibno in vzorno organizacijo turnirja je poskrbela Humška skupnost, ki si je pridobila s strani Avstrijske namiznoteniške zveze (ÖTTV) veliko priznanja. Franc Juwan: »Z organizacijo sem bil zelo zadovoljen in tudi ÖTTV nas je pohvalil. Žal ni bil na turnirju Werner Schlager, kar nas je zelo motilo. Mogoče bomo izvedli v KD V Pliberku tekmovanje evropske namiznoteniške lige. Termin še ni fiksiran. Za nas bi bilo nekaj takega zelo zanimivo.«

Lui Jia je slavila kar sedem zmag

Foto: Štukelj

M. Š.

KOŠARKA

Tudi v zadnji tekmi jasna zmaga

Tudi v zadnjem kolu so bili mladinci KOŠ-a nepremagljivi. Z visoko zmago 130 : 40 proti Wolfsbergu z devetdesetimi

koši razlike so si v osnovnem delu prvenstva zagotovili mesto na vrhu lestvice.

Tudi statistika ekipe je precej razveseljiva: skupni seštev košev po prvem kolu je 404 : 230 v prid KOŠ-a in vse kaže, da se bo moštvo potegovalo za naslov koroškega prvaka. Naj-

več košev je dosegel Jasmin Trifunovič (215), za njim pa Jan Brumnik, ki jih je dosegel 50.

BBC Wolfsberg – KOŠ 40 : 130 (16 : 66) / Trifunovič (66), Babič (23), Brumnik M. (16), Brumnik J. (15), Rogl (4), Urank (4), Kocman (2)

NOVICE IZ SLOVENIJE

Nogomet: Jesenske prvake odpravili s »petardo«

Ljubljanska Olimpija je z visokim porazom 0 : 5 v Novi Gorici zapravila priložnost za izdatnejšo točkovno prednost pred spomladanskim delom slovenskega nogometnega prvenstva, ki se bo nadaljevalo 4. marca. V nedeljo ob 14. uri pa bosta v Novi Gorici v prestavljeni tekmi 4. igralnega dne HiT Gorica in Maribor Pivovarna Laško odločala še o drugem mestu po jesenskem delu prvenstva in o tem, kakšen bo zaostanek za »zmajčki«. Najprijetnejše presenečenje tega dela prvenstva je Dravograd, ki bo prezimil na četrtem mestu, v miru pa se

bosta na nadaljevanje prvenstva lahko pripravljala tudi velenjski Rudar in celjski CMC Publikum. Ajdovsko Primorje, prevaljski Korotan, murskosoboška Mura, sežanski Tabor, Koper in Domžale pa čaka v zadnjih petnajstih igralnih dneh hud boj za obstanek.

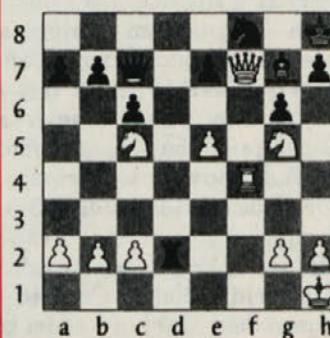
Rezultati 18. igralnega dne v ligi Si.mobil: HiT Gorica – Olimpija 5 : 0, Rudar (Velenje) – Dravograd 2 : 2, Mura – Primorje 3 : 0, Tabor (Sežana) – Koper 1 : 1, Korotan – Maribor Pivovarna Laško 2 : 4, Domžale – CMC Publikum 2 : 3. **Stanje:** Olimpija 36 točk, Maribor 31, HiT Gorica 30, Dravograd 28, Rudar 27, Publikum 25, Primorje in Korotan po 21, Mura, Koper in Tabor po 20, Domžale 17.

D. T.

ŠAHOVSKI OREH št. 135

Silvo Kovač

Kovač – Gasser / Interliga 1975

Vse bele figure, razen kralja na prvi vrsti, aktivno sodelujejo v napadu na črnega kralja, ki ga varujeta lovec in skakač.

Kako je belemu, ki je na potezi, uspelo razbiti črno obrambo in matirati črnega kralja? Pri tem boste spoznali enkratno sodelovanje vseh štirih belih figur.